

Laatste update (31.1.2013 tot 1.7.2013)
Laatste update (2.7.2013 tot 23.8.2013)
Laatste update (24.8.2013 tot 14.3.2014)
Laatste update (15.3.2014 tot 8.8.2014)
Laatste update (9.8.2014 tot 27.3.2018)

WET VAN 26 MEI 2002 BETREFFENDE HET RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE ¹

Titel I. - Recht op maatschappelijke integratie

Hoofdstuk I. - Algemene bepalingen (art. 1-5)

Hoofdstuk II. – Gerechtigden (art. 6-13)

Afdeling 1. - Maatschappelijke integratie voor personen jonger dan 25 jaar

Afdeling 2. - Maatschappelijke integratie voor personen vanaf 25 jaar

Titel II. - Toepassingsmodaliteiten van het recht op maatschappelijke integratie

Hoofdstuk I. - Bedrag van het leefloon (art. 14-15)

Hoofdstuk II. - Berekening van de bestaansmiddelen (art. 16)

Hoofdstuk III. – Procedure (art. 17-23)

Afdeling 1. – Informatieplicht

Afdeling 2. - Aanvraag, ambtshalve toekenning, herziening, stopzetting

Afdeling 3. - Onderzoek van de aanvraag

Afdeling 4. – Beslissing

Afdeling 5. – Betaling

Hoofdstuk IV. – Terugvorderingen (art. 24-29)

Hoofdstuk V. – Sancties (art. 30-31)

Hoofdstuk VI. – Staatstoelage (art. 32-46)

Afdeling 1. – Leefloon

Afdeling 2. – Tewerkstelling

Afdeling 3. – Personeelskosten

Afdeling 4. - Andere verhoogde toelagen

Afdeling 4/1. - Bijzondere toelagen

Afdeling 5. – Modaliteiten

Afdeling 6. - Sancties ten aanzien van het centrum

Hoofdstuk VII. – Beroep (art. 47)

Hoofdstuk VIII. - Slot- en opheffingsbepalingen (art. 48-54)

Hoofdstuk IX. – Overgangsbepalingen (art. 55-60)

Index RMI-wet

¹ W. 26.5.2002 (B.S. 31.7.2002) gew. W. 9.7.2004 (B.S. 15.7.2004), W. 27.12.2004 (B.S. 31.12.2004), W. 20.7.2006 (B.S. 28.7.2006), W. 27.12.2006 (B.S. 28.12.2006), W. 26.10.2006 (B.S. 30.3.2007), W. 22.12.2008 (B.S. 29.12.2008), W. 30.12.2009 (B.S. 31.12.2009), W. 6.6.2010 (B.S. 1.7.2010), W. 28.6.2013 (B.S. 1.7.2013), W. 26.12.2013 (B.S. 31.12.2013), W. 15.5.2014 (B.S. 19.6.2014), Ord. B.H.G. 9.7.2015 (B.S. 2.9.2015), Programma W. (I) 26.12.2015 – art. 70 (B.S. 30.12.2015), W. 21.7.2016 (B.S. 2.8.2016), W. 21.11.2016 (B.S. 13.12.2016), Ord. B.H.G. 23.6.2017 (B.S. 14.7.2017).

Titel I. - Recht op maatschappelijke integratie

Omz. van 27.3.2018 van de Minister van Maats. Int. betr. het recht op maatschappelijke integratie – Algemene omzendbrief (*Inforum nr. 320130*).

Omz. van 12.10.2016 van de Minister van Maats. Int. naar aanleiding van de wet 21.7.2016 wijz. de wet 26.5.2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie (*Inforum nr. 304504*).

Arbitragehof - Arrest nr. 5/2004 van 14.1.2004 (B.S. 27.2.2004) (*Inforum nr. 191676*): dit arrest vernietigt enkele bepalingen van de wet van 26 mei 2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie ².

Arbitragehof - Arrest nr. 123/2006 van 28.7.2006 (B.S. 1.9.2006) (*Inforum nr. 212530*): beroep tot vernietiging van de art. 99 en 104 van de programmawet van 9 juli 2004.

Hoofdstuk I. - Algemene bepalingen (art. 1-5)

Artikel 1. - Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Artikel 2. - Elke persoon heeft recht op maatschappelijke integratie. Dit recht kan onder de voorwaarden bepaald in deze wet bestaan uit een tewerkstelling en/of een leefloon, die al dan niet gepaard gaan met een geïndividualiseerd project voormaatschappelijke integratie.

De openbare centra voor maatschappelijk welzijn hebben tot opdracht dit recht te verzekeren.

Artikel 3. - Om het recht op maatschappelijke integratie te kunnen genieten, moet de persoon tegelijkertijd en onverminderd de bijzondere voorwaarden die bij deze wet worden gesteld:

1° zijn werkelijke verblijfplaats in België hebben in de door de Koning te bepalen zin;

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 2. - Wordt geacht zijn werkelijke verblijfplaats in België te hebben in de zin van artikel 3, 1°, van de wet, degene die gewoonlijk en bestendig op het grondgebied van het Koninkrijk verblijft, zelfs als hij niet over een woonst beschikt of niet is ingeschreven in de bevolkingsregisters bedoeld in artikel 1, par. 1, 1°, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, voorzover hij op het grondgebied van het Rijk mag verblijven.

2° meerderjarig zijn of hiermee gelijkgesteld zijn overeenkomstig de bepalingen van deze wet ³;

3° behoren tot één van de volgende categorieën van personen :

- hetzij de Belgische nationaliteit bezitten;
- **hetzij als burger van de Europese Unie, of als lid van zijn familie die hem begeleidt of zich bij hem voegt, genieten van een verblijfsrecht voor meer dan drie maanden, overeenkomstig de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. Deze categorie van personen geniet pas na de eerste drie maanden van dit verblijf het recht op maatschappelijke integratie;**

² Ingevolge het arrest van het Arbitragehof nam de wetgever het KB van 1.3.2004 houdende bepalingen ingevolge het arrest nr. 5/2004 van 14.01.2004 van het Arbitragehof waarbij sommige bepalingen van de wet 26.05.2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie werden vernietigd (*Inforum nr. 192600*). Dat KB diende de juridische leemte te vullen die veroorzaakt werd door het arrest van het Arbitragehof. Het is niet in deze publicatie opgenomen, omdat het opgeheven is op 1.1.2005 door het KB van 5.12.2004 tot wijziging van het KB van 11.07.2002 houdende het algemeen reglement betr. het recht op maatschappelijke integratie. De juridische leemte werd immers opgevuld bij de programmawet van 9.07.2004 die verschillende wijzigingen aanbrengt in de wet van 26.05.2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie. Deze wijzigingen werden in de tekst van de wet ingevoegd.

³ Zie artikel 7 van deze wet.

Omz. van 5.8.2014 van de Minister van Justitie, belast met Asiel en Migratie, Maats. Int. en Armoedebestrijding betr. de interpretatie van art. 3, 3°, 2e streepje van de wet 26.5.2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie en art. 57quinquies van de organieke wet 8.7.1976 betr. de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (B.S. 8.8.2014) (*Inforum nr. 286009*).

Omz. van 30.8.2013 van de Dienst Vreemdelingenzaken tot opheffing van de omz. 20.7.2001 betr. de juridische draagwijdte van bijlage 35 van het K.B. 8.10.1981 betr. de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. Afvoering van de registers. Inschrijving (B.S. 6.9.2013) (*Inforum nr. 276216*).

- hetzij als vreemdeling ingeschreven zijn in het bevolkingsregister;
- hetzij staatloos zijn en onder de toepassing vallen van het Verdrag betreffende de status van staatlozen, ondertekend te New-York op 28 september 1954 en goedgekeurd bij de wet van 12 mei 1960;
- hetzij vluchteling zijn in de zin van artikel 49 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen;
- hetzij de subsidiaire beschermingsstatus in de zin van artikel 49/2 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen genieten;

4° niet over toereikende bestaansmiddelen beschikken, noch er aanspraak kunnen op maken, noch in staat zijn deze hetzij door eigen inspanningen, hetzij op een andere manier te verwerven. Het centrum berekent de bestaansmiddelen van de persoon overeenkomstig de bepalingen van titel II, hoofdstuk II;

5° werkbereid zijn, tenzij dit om gezondheids- of billijkheidsredenen niet mogelijk is;

Omz. van 7.2.2014 van de Staatss. van Maats. Int. betr. de verplichting voor de OCMW's om hun gerechtighden in te schrijven bij de gewestelijke arbeidsbemiddelingsdienst (*Inforum nr. 280509*).

6° zijn rechten laten gelden op uitkeringen die hij kan genieten krachtens de Belgische of buitenlandse sociale wetgeving.

Artikel 3/1. - De werkbereidheid bedoeld in artikel 3, 5°, kan blijken uit het aanvaarden van gemeenschapsdienst.

Artikel 4. - Par. 1. - Er kan van de betrokkene worden gevergd dat hij zijn rechten laat gelden op onderhoudsgeld vanwege daartoe gehouden personen, deze laatste beperkt zijnde tot: de echtgenoot of, in voorkomend geval, de ex-echtgenoot; de ascendenten en descendenten in de eerste graad; de adoptant en de geadopteerde.

Par. 2. - De overeenkomsten over onderhoudsgeld zijn niet tegenwerpelijk aan het centrum.

Par. 3. - Het centrum kan van rechtswege in naam en ten voordele van de betrokkene optreden om de in artikelen 3, 6°, en 4, par. 1, bedoelde rechten te laten gelden.

Artikel 5. - Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

1° centrum: het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;

2° minister: de minister bevoegd voor Maatschappelijke Integratie.

Hoofdstuk II. – Gerechtigden (art. 6-13)

Afdeling 1. - Maatschappelijke integratie voor personen jonger dan 25 jaar

Artikel 6. - Par. 1. - Iedere meerderjarige persoon jonger dan 25 jaar heeft recht op maatschappelijke integratie door tewerkstelling aangepast aan zijn persoonlijke situatie en zijn capaciteiten binnen de drie maanden vanaf de datum van [de beslissing van het centrum dat de persoon](#) voldoet aan de in de artikelen 3 en 4 gestelde voorwaarden.

Par. 2. - Het recht op maatschappelijke integratie door tewerkstelling kan bestaan uit hetzij een arbeidsovereenkomst hetzij een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie dat binnen een bepaalde periode leidt tot een arbeidsovereenkomst.

Par. 3. - De betrokkene kan zich laten bijstaan door een persoon van zijn keuze wanneer hij met het centrum onderhandelt over de voorgestelde arbeidsovereenkomst of over het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie. Hij beschikt ook over een bezinningstermijn van 5 kalenderdagen vóór de ondertekening van de arbeidsovereenkomst of het contract voor maatschappelijke integratie en kan verzoeken om te worden gehoord door het centrum overeenkomstig de bepalingen van artikel 20.

Artikel 7. - Met een meerderjarige persoon wordt gelijkgesteld de minderjarige persoon die hetzij ontvoegd is door huwelijk, hetzij één of meerdere kinderen ten laste heeft, hetzij bewijst zwanger te zijn.

Artikel 8. - De tewerkstelling door middel van een arbeidsovereenkomst bedoeld in artikel 6, kan worden verwezenlijkt met toepassing van artikel 60, par. 7, of artikel 61 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voormaatschappelijk welzijn.

Dit recht op tewerkstelling door middel van een arbeidsovereenkomst blijft behouden zolang betrokkene niet gerechtigd is op een sociale uitkering waarvan het bedrag minstens gelijk is aan het bedrag van het leefloon waarop hij volgens zijn categorie aanspraak zou kunnen maken.

Zie artikel 36 tot en met 38 van onderhavige wet en de ondervermelde referenties.

Artikel 9. ⁴ - Par. 1. - Het recht op maatschappelijke integratie door tewerkstelling kan voor de persoon, bedoeld in artikel 6, eveneens verwezenlijkt worden doordat het centrum financieel tussenkomt in de kosten die verbonden zijn aan de inschakeling van de rechthebbende in het beroepsleven.

Par. 2. - De Koning bepaalt voor welke vormen van inschakeling het centrum financieel tussenkomt evenals het bedrag, de toekenningsvoorwaarden en de modaliteiten van deze financiële tegemoetkoming. De Koning kan de voorwaarden bepalen voor de toegang tot de verschillende inschakelings- en tewerkstellingsprogramma's.

Zie artikel 39 van onderhavige wet en de ondervermelde referenties.

Voor de rechthebbenden op maatschappelijke bijstand, zie artikel 57quater van de organieke wet van 8.7.1976 betreffende de OCMW's en de ondervermelde referenties.

---

⁴ Zie ook op de website van de VSGB www.vsqb.be: "[Gesubsidieerde tewerkstelling in OCMW's: financiële tussenkomst](#)".

Doorstromingsprogramma (D.P.)

Koninklijk besluit van 11.7.2002 tot vaststelling van de financiële tussenkomst vanwege het OCMW in de loonkost van een gerechtigde op maatschappelijke integratie die wordt tewerkgesteld in een doorstromingsprogramma (B.S. 31.7.2002), gew. K.B. 16.5.2003 (B.S. 6.6.2003), K.B. 1.4.2004 (B.S. 6.5.2004) (*Inforum nr. 178493*).

Koninklijk besluit van 9.6.1997 tot uitvoering van art. 7, par. 1, al. 3, m, van de besluitwet 28.12.1944 betr. de maatschappelijke zekerheid der arbeiders betr. de doorstromingsprogramma's (B.S. 9.7.1997), meermaals gewijzigd (*Inforum nr. 115453*).

Koninklijk besluit van 9.6.1997 wijz. K.B. 25.11.1991 houdende de werkloosheidsreglementering in functie van de oprichting van de doorstromingsprogramma's (B.S. 21.6.1997) (*Inforum nr. 115455*).

Vermindering van werkgeversbijdragen:

Artikel 12 van het koninklijk besluit van 16.5.2003 tot uitvoering van het Hoofdstuk 7 van Titel IV van de programmawet 24.12.2002 (I), betr. de harmonisering en vereenvoudiging van de regelingen inzake verminderingen van de sociale zekerheidsbijdragen (B.S. 6.6.2003), meermaals gewijzigd (*Inforum nr. 185678*).

Activaplan

Koninklijk besluit van 11.7.2002 tot vaststelling van de financiële tussenkomst vanwege het OCMW in de loonkost van een gerechtigde op maatschappelijke integratie die wordt aangeworven in het kader van het Activaplan (B.S. 31.7.2002), gew. K.B. 23.12.2002 (B.S. 8.1.2003), K.B. 11.9.2003 (B.S. 5.11.2003), K.B. 1.4.2004 (B.S. 6.5.2004) (*Inforum nr. 178498*).

Vermindering van werkgeversbijdragen:

Artikel 9 van het koninklijk besluit van 16.5.2003 tot uitvoering van het Hoofdstuk 7 van Titel IV van de programmawet 24.12.2002 (I), betr. de harmonisering en vereenvoudiging van de regelingen inzake verminderingen van de sociale zekerheidsbijdragen (B.S. 6.6.2003) (*Inforum nr. 185678*).

Activaplan "plus" (strijd tegen de armoede)

Hoofdstuk IIbis van het koninklijk besluit van 11.7.2002 tot vaststelling van de financiële tussenkomst vanwege het OCMW in de loonkost van een gerechtigde op maatschappelijke integratie die wordt aangeworven in het kader van het Activaplan (B.S. 31.7.2002), gew. K.B. 23.12.2002 (B.S. 8.1.2003), K.B. 11.9.2003 (B.S. 5.11.2003), K.B. 1.4.2004 (B.S. 6.5.2004) (*Inforum nr. 178498*).

Vermindering van werkgeversbijdragen:

Koninklijk besluit van 16.5.2003 tot uitvoering van het Hoofdstuk 7 van Titel IV van de programmawet 24.12.2002 (I), betr. de harmonisering en vereenvoudiging van de regelingen inzake verminderingen van de sociale zekerheidsbijdragen (B.S. 6.6.2003), meermaals gewijzigd (*Inforum nr. 185678*).

Activaplan "VPW" (veiligheids- en preventiewerker)

Hoofdstuk IIIbis van het koninklijk besluit van 11.7.2002 tot vaststelling van de financiële tussenkomst vanwege het OCMW in de loonkost van een gerechtigde op maatschappelijke integratie die wordt aangeworven in het kader van het Activaplan (B.S. 31.7.2002), gew. K.B. 11.9.2003 (B.S. 5.11.2003), K.B. 1.4.2004 (B.S. 6.5.2004) (*Inforum nr. 178498*).

Vermindering van werkgeversbijdragen:

Koninklijk besluit van 16.5.2003 tot uitvoering van het Hoofdstuk 7 van Titel IV van de programmawet 24.12.2002 (I), betr. de harmonisering en vereenvoudiging van de regelingen inzake verminderingen van de sociale zekerheidsbijdragen (B.S. 6.6.2003), meermaals gewijzigd (*Inforum nr. 185678*).

SINE (Sociale Inschakelingsinitiatieven)

Koninklijk besluit van 11.7.2002 tot vaststelling van de financiële tussenkomst vanwege het OCMW in de loonkost van een gerechtigde op maatschappelijke integratie die wordt tewerkgesteld in een sociale inschakelingsinitiatief (B.S. 31.7.2002), gew. K.B. 16.5.2003 (B.S. 6.6.2003), K.B. 1.4.2004 (B.S. 6.5.2004) (*Inforum nr. 181251*).

Vermindering van werkgeversbijdragen:

Artikel 14, par. 2 en 3 van het koninklijk besluit van 16.5.2003 tot uitvoering van het Hoofdstuk 7 van Titel IV van de programmawet 24.12.2002 (I), betr. de harmonisering en vereenvoudiging van de regelingen inzake verminderingen van de sociale zekerheidsbijdragen (B.S. 6.6.2003), gew. K.B. 21.1.2004 (B.S. 3.2.2004) (*Inforum nr. 185678*).

Invoeginterim

Koninklijk besluit van 11.7.2002 tot vaststelling van de financiële tussenkomst vanwege het OCMW in het kader van de invoeginterim (B.S. 31.7.2002) (*Inforum nr. 178507*).

Maatregel 500 €

Koninklijk besluit van 23.9.2004 tot vaststelling van de financiële tussenkomst vanwege het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn voor de begeleiding en de toeleiding van een gerechtigde op maatschappelijke integratie of een financiële maatschappelijke hulp naar een tewerkstelling in een onderneming (B.S. 27.9.2004), gew. K.B. 8.10.2012 (B.S. 25.10.2012) (*Inforum nr. 197103*).

Omz. van 31.1.2013 van de Staatss. Maats. Int. betr. wijziging K.B. tot vaststelling van de financiële tussenkomst vanwege het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn voor de begeleiding en de toeleiding van een gerechtigde op maatschappelijke integratie of een financiële maatschappelijke hulp naar een tewerkstelling in een onderneming (*Inforum nr. 271879*).

Omzendbrieven

Omz. 21.10.2002 van de Minister van Maats. Int. - Tewerkstellingsopdracht van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in het kader van de wet van 26.5.2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie (*Inforum nr. 190219*).

Omz. POD Maats. Int. van 21.12.2004 - Wijzigingen in de tewerkstellingsmaatregelen voor gerechtigden op maatschappelijke integratie vanaf 1 januari 1.2004 (*Inforum nr. 199024*).

Omz. van 24.12.2004 van de Minister van Maats. Int. - wijzigingen in de tewerkstellingsmaatregelen voor gerechtigden op maatschappelijke integratie of een financiële maatschappelijke hulp vanaf 1 januari 2004 (*Inforum nr. 199046*).

Par. 3. - In afwijking van artikel 23 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, kan de financiële tussenkomst vanwege het centrum in mindering gebracht worden op het loon van de werknemer. Deze aftrek geschiedt dadelijk na de inhouding toegelaten krachtens artikel 23, eerste lid, 1°, van dezelfde wet en telt niet mee voor de grens van een vijfde, bepaald in artikel 23, tweede lid. Een financiële tussenkomst die aldus in mindering wordt gebracht op het loon van de werknemer, wordt niettemin voor de toepassing van de sociale en fiscale wetgeving als loon beschouwd.

Par. 4. - De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, onder de voorwaarden die Hij bepaalt, voor de werknemers die genieten van een financiële tussenkomst in hun loon vanwege het centrum:

1° afwijkingen voorzien aan de bepalingen van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeids-overeenkomsten, inzake het naleven van de regels betreffende de verbreking van de arbeids-overeenkomst door de werknemer wanneer hij in dienst genomen wordt in het kader van een andere arbeidsovereenkomst of benoemd wordt in een administratie;

2° een tijdelijke, gehele of gedeeltelijke vrijstelling voorzien van werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid bedoeld in artikel 38, par. 3 en 3bis, van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers en van de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid bedoeld in artikel 2, par. 3 en 3bis, van de besluitwet van 10 januari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid van mijnwerkers en ermee gelijkgestelden.

Artikel 9/1. - Onverminderd de inspectie- en controlebevoegdheden van de federale instellingen bevoegd voor de socialezekerheidsbijdragen of voor maatschappelijke integratie, die ter zake de enige administratieve en technische operatoren zijn, controleren de door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering aangewezen ambtenaren de uitvoering van artikel 9, §§ 1 tot en met 3, en de uitvoeringsmaatregelen daarvan, en houden toezicht op de naleving ervan.

Deze ambtenaren oefenen die controle of dit toezicht uit in overeenstemming met de bepalingen van de ordonnantie van 30 april 2009 betreffende het toezicht op de reglementeringen inzake werkgelegenheid die tot de bevoegdheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest behoren en de invoering van administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op deze reglementeringen.

B.B.H.R. van 9.6.2016 houdende bepaling van de met het toezicht en de controle belaste overheden in werkgelegenheidsaangelegenheden en houdende nadere regels met betrekking tot de werking van deze overheden (B.S. 29.6.2016), gew. B.B.H.R. 14.9.2017 (B.S. 21.9.2017) (*Inforum nr. 302157*).

Artikel 10. - In afwachting van een tewerkstelling in het kader van een arbeidsovereenkomst of een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, heeft de persoon overeenkomstig de bij deze wet gestelde voorwaarden, recht op een leefloon.

Wanneer de inkomsten uit de tewerkstelling lager zijn dan het bedrag van het leefloon waarop de betrokkene aanspraak kan maken, blijft het recht op een leefloon onder de bij deze wet gestelde voorwaarden behouden.

Indien het centrum door een met redenen omklede beslissing aantoonde dat de persoon wegens gezondheids- of billijkheidsredenen niet kan werken, heeft hij, overeenkomstig de bij deze wet gestelde voorwaarden, recht op een leefloon, al dan niet gepaard gaand met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.

Indien het centrum door een met redenen omklede beslissing aantoonde dat de persoon wegens gezondheids- of billijkheidsredenen niet kan deelnemen aan een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, heeft hij, overeenkomstig de bij deze wet gestelde voorwaarden, recht op een leefloon.

Artikel 11. - Par. 1. - De toekenning en het behoud van het leefloon kunnen gepaard gaan met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie ofwel op vraag van de betrokkene zelf, ofwel op initiatief van het centrum.

Het project gaat uit van de verwachtingen, de vaardigheden, de bekwaamheden en de behoeften van de betrokken persoon en van de mogelijkheden van het centrum.

Naar gelang van de behoeften van de persoon zal het geïndividualiseerd project betrekking hebben bij voorkeur betrekking hebben op de inschakeling in het beroepsleven, of, bij gebrek daaraan, op de inschakeling in de maatschappij.

Bij het opmaken van het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie ziet het centrum toe op een correcte evenredige verhouding tussen de eisen die aan de betrokkene worden gesteld en de toegekende hulp.

Het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie kan betrekking hebben op een gemeenschapsdienst, die daar dan onlosmakelijk deel van uitmaakt. De gemeenschapsdienst bestaat uit het verrichten van activiteiten op een vrijwillige basis die zowel positief bijdragen aan het persoonlijk ontwikkelingstraject van de betrokkene, als positief bijdragen aan de gemeenschap

Par. 2. - Dit project is verplicht:

a) wanneer het centrum op grond van billijkheidsredenen aanvaardt dat de betrokken persoon met het oog op een verhoging van zijn inschakelingskansen in het beroepsleven, een studie met voltijds leerplan aanvat, hervat of voortzet in een door de gemeenschappen erkende, georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinstelling;

b) wanneer het een project betreft zoals bedoeld in artikel 6, par. 2.

c) wanneer de betrokkene de laatste drie maanden geen recht op maatschappelijke integratie heeft genoten.

Iedere persoon heeft recht op een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie aangepast aan zijn persoonlijke situatie en zijn capaciteiten binnen drie maanden vanaf de datum van de beslissing van het centrum dat de persoon voldoet aan de in de artikelen 3 en 4 gestelde voorwaarden.

Par. 3. - De betrokken persoon en het centrum sluiten een schriftelijke overeenkomst, in overeenstemming met artikel 6, par. 3, met betrekking tot het project bedoeld in par. 1. Op vraag van één van de partijen kunnen ook één of meer derden partij zijn bij de overeenkomst. De overeenkomst kan tijdens de uitvoering worden gewijzigd op verzoek van elke partij, in onderlinge overeenstemming.

De Koning bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de minimumvoorwaarden en de modaliteiten waaraan een overeenkomst betreffende een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie moet voldoen.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002), gew. K.B. 5.12.2004 (B.S. 13.12.2004):

Afdeling 1. – Algemene voorwaarden

Artikel 10. - Het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, bedoeld in de artikelen 11 en 13, par. 2, van de wet, wordt voorbereid door de met het dossier belaste maatschappelijk werker in overleg met de aanvrager en wordt geformaliseerd in een contract. Hij gebruikt hiertoe een door de raad voor maatschappelijk welzijn aangenomen kaderovereenkomst.

Artikel 11. - Par. 1. - Alvorens er een contract wordt gesloten, moet het centrum een beoordeling van de behoeften van de persoon hebben gemaakt.

Het contract vermeldt de te halen doelstellingen waarvoor het contract wordt aangaan. Het contract vermeldt de afspraken van de partijen daarbij onderscheid makend tussen de engagementen van het centrum, van de aanvrager en eventueel van één of meerdere tussenkomende derden. De gemaakte afspraken moeten gekaderd worden in de doelstellingen van het contract.

Het contract bepaalt de activiteitendomeinen waarop het project betrekking heeft.

Het contract bepaalt de duur, de in acht te nemen termijnen en de wijze waarop de evaluatie van het project geschiedt.

Par. 2. - De maatschappelijk werker informeert de betrokkene over de inhoud, de draagwijdte en de gevolgen van het contract, voordat het wordt ondertekend of gewijzigd.

Par. 3. - Het project bepaalt de eventuele aanvullende hulp gekoppeld aan de vereisten van het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.

Het contract bepaalt in welke mate en onder welke voorwaarden het centrum in voorkomend geval een aanvullende maatschappelijke hulp als aanmoedigingspremie toekent aan de betrokken persoon en voorziet op zijn minst dat de inschrijvingskosten, de eventuele verzekeringen, de kosten van aangepaste werkkledij en de verplaatsingskosten inherent aan het volgen van een beroepsvorming/ of het opdoen van werkervaring gedekt zijn door het centrum, tenzij zij ten laste genomen worden door een derde.

Artikel 12. - Het centrum zorgt ervoor dat de noodzakelijke voorwaarden tot uitvoering van een geïndividualiseerd project tot maatschappelijke integratie vervuld zijn.

Artikel 13. - Onverminderd de toepassing van artikel 60, par. 4, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, wordt rekening gehouden met de vrije keuze van de aanvrager wat betreft de middelen die moeten worden ingezet voor de realisatie van het project, telkens als dit mogelijk is en voor zover de kosten vergelijkbaar zijn.

Artikel 14. - Wanneer één of meer derden tussenkomen bij het contract, vermeldt dit laatste hun aandeel in de uitvoering en, in voorkomend geval, in de evaluatie ervan. In dit geval kunnen ze ook het contract ondertekenen.

Artikel 14/1. – Par. 1. - Wanneer de begunstigde en het centrum overeenkomen een gemeenschapsdienst aan te gaan, bepalen ze hiervoor in onderling overleg:

- 1° De aard van de te leveren dienst;
- 2° De uurrooster;
- 3° De bijzonderheden betreffende een eventuele vergoeding;
- 4° De duur van de dienstverlening.

Par. 2. - Het centrum gaat na of schade berokkend aan de begunstigde of aan derden in het kader van de uitoefening van de gemeenschapsdienst gedekt wordt door een verzekering. Is dit niet het geval, dan kan de gemeenschapsdienst niet worden uitgevoerd.

Artikel 15. - Een regelmatige evaluatie van de uitvoering van het contract wordt voorzien en dit ten minste drie maal per jaar, met de betrokkene, de maatschappelijk werker die met het dossier is belasten, in voorkomend geval, met de tussenkomende derde(n) en dit minstens twee maal tijdens een persoonlijk treffen. Wanneer de betrokken persoon erom verzoekt, moet de maatschappelijk werker hem binnen vijf werkdagen een onderhoud toestaan.

Artikel 16. - Het contract maakt melding van het personeelslid (de personeelsleden) dat (die) de maatschappelijk werker vervangt (vervangen) in de gevallen dat deze tijdelijk verhinderd is.

Wordt de maatschappelijk werker definitief van het dossier ontlast, dan deelt het centrum dit schriftelijk aan de betrokkene mede met vermelding van de naam van diens vervanger.

Artikel 17. - Het contract eindigt van rechtswege op de dag dat het centrum, wegens de wijziging van de verblijfplaats van de rechthebbende, niet langer bevoegd is om het leefloon te verstrekken.

Het contract dat op de in het eerste lid bepaalde manier beëindigd wordt, wordt in het geval er een nieuw centrum bevoegd wordt en indien er ingevolge van de toepassing van de wet een verplichting tot het afsluiten van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie bestaat, met de instemming van de betrokkene, overgemaakt aan het nieuw bevoegde centrum. Het nieuw bevoegde centrum moet nagaan of het mogelijk en wenselijk is om de modaliteiten van het beëindigde contract op te nemen in het nieuwe contract tussen het bevoegde centrum en de betrokkene.

Artikel 18. - Op initiatief van de verantwoordelijke van de sociale dienst, maakt het centrum ten minste eens per jaar een globale evaluatie van de resultaten van de contracten houdende een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.

De voorzitter van het centrum zorgt ervoor dat een samenvatting van de evaluatie van de integratiecontracten en van de resultaten inzake tewerkstelling wordt gegeven in het jaarverslag voorgeschreven bij artikel 89 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Artikel 18/1. - De inspectiedienst van de POD Maatschappelijke Integratie zal de voorwaarden van de uitvoering van het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie controleren.

Als het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie niet conform de wettelijke voorwaarden werd uitgevoerd, is het centrum ertoe gehouden de ontvangen bijzondere toelagen in het kader van artikel 43/2 van de wet terug te betalen overeenkomstig artikel 123 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en de comptabiliteit van de federale Staat en dit tot het moment waarop er een nieuw contract dat de wettelijke voorwaarden respecteert, wordt ondertekend.

Afdeling 2. – Opgeheven.

Afdeling 3. – Opgeheven.

Afdeling 4. - Specifieke voorwaarden voor een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie inzake studies met een voltijds leerplan

Artikel 21. - Par. 1. - Het contract dat tot stand komt ter uitvoering van een project van maatschappelijke integratie voor een persoon jonger dan 25 jaar die studies met een voltijds leerplan volgt, zoals voorzien in artikel 11, par. 2, a), van de wet, moet voor de ganse duur van de studies gelden en de specifieke voorwaarden waaronder het leefloon kan worden behouden verduidelijken.

Par. 2. - In toepassing van de artikelen 3, 5° en 6°, en 4 van de wet moet het contract voorzien dat de persoon jonger dan 25 jaar tegelijkertijd:

a) zijn rechten laat gelden op studietoelagen;

b) alle nodige stappen doet om te bekomen dat zijn eventuele kinderbijslag en/of onderhoudsgeld hem rechtstreeks wordt gestort wanneer er een relatiebreuk met de ouders is;

c) werkbereid is tijdens periodes die met zijn studies verenigbaar zijn tenzij gezondheids- of billijkheidsredenen dit verhinderen.

Par. 3. - Melding moet worden gemaakt van de te volgen vorming en van de instelling waar de vorming wordt gevolgd. In dit verband moet de student een bewijs leveren van zijn inschrijving.

Par. 4. - Afspraken moeten worden gemaakt over:

a) de wijze waarop het volgen van studies wordt verzekerd. Het contract moet bepalen dat de persoon jonger dan 25 jaar de lessen regelmatig volgt, dat hij deelneemt aan de examenzittijden en alle noodzakelijke inspanningen doet om te slagen. Enkel om gezondheids- en billijkheidsredenen kan hiervan worden afgeweken;

b) de wijze waarop het centrum ondersteuning biedt op het vlak van de studies, gebeurlijk in samenwerking met de onderwijsinstelling;

c) de wijze waarop het centrum begeleiding biedt aan de persoon jonger dan 25 jaar in geval van relatiebreuk met de ouders. In overleg met de student bepaalt het contract op welke wijze het centrum een bemiddelende rol kan opnemen;

d) de wijze waarop het centrum het voorbije studiejaar zal evalueren nadat de jongere zijn examenresultaten binnen de zeven werkdagen heeft bekendgemaakt aan het centrum. Het centrum kan professionele derden bij deze evaluatie betrekken wanneer de geschiktheid voor de studies niet vaststaat.

Omz. van 3.8.2004 van de POD Maats. Int. – Wet van 26.5.2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie - Studenten en het recht op een leefloon (B.S. 25.10.2004) (*Inforum nr. 196360*).

Afdeling 2. - Maatschappelijke integratie voor personen vanaf 25 jaar

Artikel 12. - Iedere persoon vanaf 25 jaar heeft recht op maatschappelijke integratie wanneer hij voldoet aan de in de artikelen 3 en 4 gestelde voorwaarden.

Artikel 13. - Par. 1. - Het recht op maatschappelijke integratie kan worden gerealiseerd door een tewerkstelling in het kader van een arbeidsovereenkomst als bedoeld in de artikelen 8 en 9 of door de toekenning van een leefloon dat, indien de betrokkene de laatste drie maanden geen recht op maatschappelijke integratie heeft genoten, gepaard gaat met een in artikel 11, §1, bedoeld geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie. Het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie is facultatief als het recht op maatschappelijke integratie gerealiseerd wordt door een tewerkstelling aan gevuld met de toekering van een leefloon.

Par. 2. - Iedere persoon heeft recht op een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie aangepast aan zijn persoonlijke situatie en zijn capaciteiten binnen drie maanden vanaf de datum van de beslissing van het centrum dat de persoon voldoet aan de in de artikelen 3 en 4 gestelde voorwaarden.

Par. 3. - Artikel 6, §3, is van toepassing wanneer in het kader van zijn recht op maatschappelijke integratie aan de betrokkene een tewerkstelling of een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie wordt voorgesteld.

Par. 4. - In afwachting van een tewerkstelling in het kader van een arbeidsovereenkomst of een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, heeft de persoon overeenkomstig de bij deze wet gestelde voorwaarden, recht op een leefloon.

Wanneer de inkomsten uit de tewerkstelling lager zijn dan het bedrag van het leefloon waarop de betrokkene aanspraak kan maken, blijft het recht op een leefloon onder de bij deze wet gestelde voorwaarden behouden.

Indien het centrum door een met redenen omklede beslissing aantoont dat de persoon wegens gezondheids- of billijkheidsredenen niet kan werken, heeft hij, overeenkomstig de bij deze wet gestelde voorwaarden, recht op een leefloon, al dan niet gepaard gaand met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.

Indien het centrum door een met redenen omklede beslissing aantoont dat de persoon wegens gezondheids- of billijkheidsredenen niet kan deelnemen aan een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, heeft hij, overeenkomstig de bij deze wet gestelde voorwaarden, recht op een leefloon.

Par. 5. - De betrokken persoon en het centrum sluiten een schriftelijke overeenkomst, met betrekking tot het in §1 bedoeld project. Op vraag van één van de partijen kunnen ook een of meer derden partij zijn bij de overeenkomst. De overeenkomst kan tijdens de uitvoering worden gewijzigd op verzoek van elke partij, in onderlinge overeenstemming. De Koning bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de minimumvoorwaarden en de nadere regels waaraan een overeenkomst betreffende een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie voldoet.

Titel II. - Toepassingsmodaliteiten van het recht op maatschappelijke integratie

Hoofdstuk I. - Bedrag van het leefloon (art. 14-15)

Artikel 14. - Par. 1. - Het leefloon bedraagt ⁵:

1° 4.400 EUR voor elke persoon die met één of meerdere personen samenwoont.

Onder samenwoning wordt verstaan het onder hetzelfde dak wonen van personen die hun huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen.

2° 6.600 EUR voor een alleenstaande persoon en voor een dakloze die recht heeft op een in de artikelen 11, par. 1 en 3, en 13, par. 2, bedoeld geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.

3° 8.800 EUR voor een persoon die uitsluitend ⁶ samenwoont met een gezin te zijnen laste.

Dit recht wordt geopend van zodra er ten minste één minderjarig ongehuwd kind aanwezig is.

Het dekt meteen het recht van de eventuele echtgeno(o)t(e) of levenspartner.

Onder gezin ten laste wordt verstaan, de echtgenoot, de levenspartner, het ongehuwd minderjarig kind of meerdere kinderen onder wie minstens één ongehuwd minderjarig kind.

De levenspartner is de persoon met wie de aanvrager een feitelijk gezin vormt.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, in welke mate de echtgenoot of de levenspartner de in artikel 3 bedoelde voorwaarden moet vervullen.

---

⁵ Koninklijk besluit van 3.9.2004 tot verhoging van de bedragen van het leefloon (B.S. 27.9.2004; Err. B.S. 2.12.2004) (*Inforum nr. 197097*), gew. K.B. 15.3.2007 (B.S. 29.3.2007) (*Inforum nr. 217986*), K.B. 4.5.2010 (B.S. 5.4.2011) (*Inforum nr. 255221*), K.B. 13.8.2011 (B.S. 23.8.2011) (*Inforum nr. 259126*), K.B. 30.8.2013 (B.S. 11.9.2013) (*Inforum nr. 276259*), K.B. 30.8.2015 (B.S. 3.9.2015) (*Inforum nr. 294179*), K.B. 1.4.2016 (B.S. 8.4.2016) (*Inforum nr. 299720*), K.B. 30.6.2017 (B.S. 19.7.2017) (*Inforum nr. 312363*):

Artikel 1. - Voor de periode vanaf 1 oktober 2004 tot en met 31 december 2004 worden de bedragen van het leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie worden respectievelijk vastgesteld als volgt: 4.444 EUR; 6.666 EUR; 7.777; 8.888 EUR.

Artikel 2. - Voor de periode vanaf 1 januari 2005 worden de bedragen van het leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie respectievelijk vastgesteld als volgt:

1° op 1 januari 2005: 4.444 EUR; 6.666 EUR; 8.888 EUR;

2° op 1 oktober 2006: 4.488,44 EUR; 6.732,66 EUR; 8.976,88 EUR;

3° op 1 april 2007: 4.576,21 EUR; 6.867,31 EUR; 9.156,42 EUR;

4° op 1 januari 2008: 4.669,77 EUR; 7.004,66 EUR; 9.339,55 EUR;

5° op 1 juni 2009: 4.763,17 EUR; 7.144,75 EUR; 9.526,34 EUR;

6° op 1 september 2011: 4.858,43 EUR; 7.287,65 EUR; 9.716,87 EUR

7° op 1 september 2013 : 4.955,60 EUR ; 7.433,40 EUR ; 9.911,21 EUR

8° op 1 september 2015 : 5.054,71 EUR ; 7.582,07 EUR ; 10.109,43 EUR

9° op 1 april 2016 : 5.155,80 EUR ; 7.733,71 EUR ; 10.311,62 EUR

10° op 1 september 2017 : 5.202,20 EUR ; 7.803,31 EUR ; 10.404,42 EUR.

Omz. van 27.7.2017 van de Minister van Maats. Int. inzake welvaartsaanpassing - verhoging van de basisbedragen bedoeld in art. 14, par. 1, van de wet 26.5.2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie - 1.9.2017 (*Inforum nr. 185733*).

⁶ In arrest nr. 123/2006 van 28.7.2006 vernietigt het Arbitragehof de term "uitsluitend" in artikel 14, par. 1, 3° van de wet van 26.5.2002. De derde categorie begunstigen van het leefloon wordt derhalve "een persoon die samenwoont met een gezin te zijnen laste". Personen die één of meerdere ongehuwde minderjarige kinderen ten laste hebben en die samenwonen met andere personen dan die welke in de categorie van gezin ten laste vallen, zijn dus niet uitgesloten uit de derde categorie + **Omz. van 1.9.2006** van de Minister van Maats. Int. betreffende de gevolgen van arrest nr. 123/2006 van het Arbitragehof van 28 juli 2006 dat de gedeeltelijke vernietiging van artikel 68quinquies van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's en van artikel 14, par. 1, 3° van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie uitspreekt (*Inforum nr. 212559*).

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002), gew. K.B. 5.12.2004 (B.S. 13.12.2004):

Artikel 2bis. - Om aanspraak te kunnen maken op het leefloon vastgesteld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3°, van de wet, moet de echtgenoot of de levenspartner van de aanvrager de voorwaarden voorzien bij artikel 3, 1°, 2°, 4° en 6°, van dezelfde wet vervullen.

Bovendien moet de echtgenoot of levenspartner voldoen aan de voorwaarde voorzien bij artikel 3, 5°, van de wet indien hij over eigen inkomsten beschikt die lager zijn dan het bedrag dat bepaald is in artikel 14, par. 1, eerste lid, 1°, van dezelfde wet. Deze inkomsten worden berekend overeenkomstig de bepalingen van titel II, hoofdstuk II van de wet.

Omz. van 12.12.2004 van de POD Maats. Int. - Wijzigingen met ingang van 1 januari 2005 inzake het recht op maatschappelijke integratie (*Inforum nr. 198727*).

Omz. van 7.5.2007 van de Minister van Maats. Int. – Wet tot wijziging van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, tot aanmoediging van de inspanning die een OCMW levert voor de integratie van daklozen (B.S. 11.6.2007) (*Inforum nr. 219205*).

Par. 2. - Het bedrag van het leefloon wordt verminderd met de bestaansmiddelen van de aanvrager, berekend overeenkomstig de bepalingen van titel II, hoofdstuk II.

Par. 3. - De rechthebbende op een leefloon die zijn hoedanigheid van dakloze verliest door een woonst te betrekken die hem als hoofdverblijfplaats dient, heeft eenmaal in zijn leven recht op een verhoging gelijk aan één twaalfde van het jaarlijks bedrag van het leefloon, vastgesteld in par. 1, eerste lid, 3°.

In afwijking van het voorgaande lid, kan de Koning in de mogelijkheid voorzien de verhoging gelijk aan één twaalfde van het jaarlijkse bedrag van het leefloon, bepaald bij de par. 1, eerste lid, 3°, in behartigenswaardige gevallen, een tweede keer toe te kennen.

De Koning kan andere categorieën van personen gelijkstellen met daklozen.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 9. - Wordt voor de toepassing van artikel 14, par. 3, derde lid, van de wet gelijkgesteld met een dakloze, de persoon die bestendig verbleef in een openlucht recreatief verblijf of een weekendverblijf omdat hij niet in staat was om over een andere woongelegenheden te beschikken en die dit verblijf effectief verlaat om een woonst te betrekken die hem als hoofdverblijfplaats dient.

Daklozen: zie ook:

Art. 57bis van de organieke wet van 8.7.1965 betr. de OCMW's en de ondervermelde referenties.

Art. 2, par. 7 van de wet van 2.4.1965 betr. het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's en de ondervermelde referenties.

Art. 14, par. 1, 2° van de onderhavige wet.

Het onderdeel 'Huisvesting – Daklozen – Referentieadres' in het gedeelte van de OCMW-gids getiteld "Opdrachten van de OCMW's – Essentiële wettelijke en reglementaire bepalingen die niet in de teksten opgenomen zijn".

M.B.G.G. van 29.4.2009 houdende oprichting van het Brussels Overleg Thuislozenzorg (B.S. 11.6.2009) (*Inforum nr. 238992*).

Artikel 15. - De in artikel 14, par. 1, eerste lid, bedoelde bedragen zijn gekoppeld aan de spilindex 103,14 geldend op 1 juni 1999 (basis 1996 = 100) van de consumptieprijsen.

Zij schommelen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de Openbare Schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient

gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

Omz. van 27.7.2017 van Minister van Maats. Int. inzake welvaartsaanpassing - verhoging van de basisbedragen bedoeld in art. 14, par. 1, van de wet 26.5.2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie - 1.9.2017 (*Inforum nr. 185733*).

Hoofdstuk II. - Berekening van de bestaansmiddelen (art. 16)

Artikel 16. - Par. 1. - Onverminderd de toepassing van het bepaalde in par. 2, komen alle bestaansmiddelen in aanmerking van welke aard en oorsprong ook, waarover de aanvrager beschikt, met inbegrip van alle uitkeringen krachtens de Belgische of buitenlandse sociale wetgeving. Kunnen eveneens in aanmerking worden genomen binnen de perken bepaald door de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de bestaansmiddelen van de personen met wie de aanvrager samenwoont.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de modaliteiten van het onderzoek naar de bestaansmiddelen en stelt de regels vast van de berekening van die middelen.

Par. 2. - De Koning kan bij besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de inkomsten aanduiden die, hetzij voor het geheel, hetzij gedeeltelijk, niet in aanmerking komen bij het berekenen van de bestaansmiddelen.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Afdeling 1. – Vrijgestelde bestaansmiddelen

Artikel 22. – Par. 1. Bij het berekenen van de bestaansmiddelen wordt geen rekening gehouden met :

- a) de hulp verleend door de centra;
- b) de gezinsbijslag waarvoor de betrokkene de hoedanigheid van bijslagtrekkende bezit ten voordele van kinderen krachtens de Belgische of een buitenlandse sociale wetgeving voor zover hij deze opvoedt en volledig of gedeeltelijk ten zijnen laste heeft;
- c) het onderhoudsgeld of het voorschot op de termijn van onderhoudsgeld ontvangen ten gunste van de ongehuwde kinderen ten laste van betrokkene voor zover deze laatste hen opvoedt;
- d) het gedeelte van het loon dat door de uitgever van de PWA-cheques ten laste wordt genomen en overeenstemt met 4,10 EUR per niet-ontwaarde PWA-cheque en dat aan de betrokkene wordt uitbetaald voor werkzaamheden, verricht in het kader van een PWA-arbeidsovereenkomst overeenkomstig de terzake geldende reglementering, evenals de eventuele eruit voortvloeiende vergoedingen;
- e) de productiviteits- of aanmoedigingspremies voorzien en betaald door de verschillende bevoegde overheden in het kader van de individuele beroepsopleidingen in ondernemingen, tijdens een periode van maximum zes maanden;

Omz. van 20.12.2010 van de Staatss. van Maats. Int. betr. de RVA-opleidingsuitkering en de vrijgestelde productiviteits- of aanmoedigingspremies (*Inforum nr. 255068*).
- f) de premies en toelagen van de Gewesten voor verhuizing, installatie en huur die aan de betrokkene worden toegekend;
- g) het bedrag van de studietoelagen die de specifieke studiekosten dekken en die door de Gemeenschappen aan de betrokkene zijn toegekend te zijnen gunste of ten gunste van de kinderen die hij ten laste heeft. De Koning kan bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad bepalen wat moet verstaan worden onder specifieke studiekosten voor de toepassing van onderhavig besluit;

- h) de toelagen, uitkeringen en bijslagen van de Gemeenschappen voor het onderbrengen van jongeren in een opvanggezin;
- i) de presentiegelden die de betrokkene ontvangt als lid van de provincieraad, de gemeenteraad of de raad voor maatschappelijk welzijn;
- j) de niet-regularisatie giften afkomstig van om het even welke instelling of van personen die niet met de betrokkene samenwonen en jegens hen niet tot de onderhoudsplicht gehouden zijn;
- k) de frontstreden- en gevangenschapsrenten;
- l) de renten verbonden aan een nationale orde op grond van een oorlogsfeit;
- m) de ten laste neming voorzien door de deelgebieden van de kosten voor de niet-medische hulp- en dienstverlening verleend door derden aan een persoon met een verminderd vermogen tot zelfzorg, alsook de door de niet-beroepsmatige zorgverlener ontvangen vergoeding van de zorgbehoevende in het kader van de verstrekte niet-medische hulp- en dienstverlening;
- n) de vergoedingen die door de Duitse overheid bij wijze van schadeloosstelling worden betaald voor de gevangenhouding tijdens de tweede wereldoorlog.
- o) het terugbetaalbaar belastingkrediet zoals bepaald bij artikel 134, par. 3, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992.
- p) de forfaitaire vergoeding, bedoeld bij artikel 6, par. 2, tweede lid, van het koninklijk besluit van 22 december 2003 tot uitvoering van titel XIII, hoofdstuk 6 « Voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen » van de programmawet van 24 december 2002, voorzover de voogdij beperkt blijft tot het equivalent van twee voltijdse voogdijschappen per jaar.
- q) de vergoedingen, bedoeld in artikel 10, eerste lid, van voornoemde wet van 3 juli 2005, die worden ontvangen als vrijwilliger.
- r) de maandelijkse vergoeding betaald door de stageverstreker aan de jonge werkzoekende stagiair in het kader van de instapstages inzake werkloosheid.

Omz. van 7.6.2013 van de Staatss. van Maats. Int. betr. de vrijstelling voor de berekening van de inkomsten van de begunstigde van de maandelijkse vergoeding toegekend in het kader van de instapstages, voorzien in de werkloosheidsreglementering (*Inforum nr. 274436*).

Voor de toepassing van b) en c) van het vorig lid wordt de ouder die de gezinsbijslag of het onderhoudsgeld ontvangt beschouwd als degene die het kind opvoedt ingeval het kind tijdelijk wordt geplaatst.

Par. 2. - Wanneer het in aanmerking te nemen bedrag van de bestaansmiddelen lager is dan het bedrag van het leefloon voorzien in artikel 14, par. 1, eerste lid, van de wet, heeft betrokkene recht op een bijkomende vrijstelling van respectievelijk 155 EUR, 250 EUR, 310 EUR op jaarbasis, naargelang hij respectievelijk behoort tot de categorie 1, 2 of 3 van de begunstigten bedoeld bij artikel 14, par. 1, eerste lid, van de wet.

De bepaling, voorzien in het voorgaande lid, is niet van toepassing op het gedeelte van het loon dat aan de PWA-werknemer wordt uitbetaald en dat het bedrag, voorzien in artikel 22, par. 1, d), te boven gaat.

Afdeling 2. - Bijzondere berekeningswijzen

Onderafdeling 1. - Het beroepsinkomen

Artikel 23. - Wanneer de aanvrager een beroepsarbeid verricht wordt rekening gehouden met zijn loon of met zijn beroepsinkomen.

Artikel 24. – Par. 1. - Het inkomen dat voortkomt uit een bedrijfsafstand wordt niet beschouwd als beroepsinkomen, zelfs indien het als dusdanig door de fiscale wetgeving wordt belast; het valt onder toepassing van de artikelen 28 tot en met 32.

Par. 2. - Wanneer de aanvrager de beroepsarbeid als zelfstandige van zijn overleden echtgenoot voortzet, wordt het inkomen, dat deze laatste heeft verworven in de loop van het refertejaar dat voor de vaststelling van het inkomen in aanmerking wordt genomen, geacht door de aanvrager verworven te zijn.

Onderafdeling 2. - De onroerende goederen

Artikel 25. – Par. 1. - Ingeval de aanvrager een onroerend goed in volle eigendom of vruchtgebruik bezit, wordt er rekening gehouden:

1° wat de bebouwde onroerende goederen betreft : met het gedeelte van het globaal kadastraal inkomen dat het vrijgesteld bedrag overschrijdt, vermenigvuldigd met 3.

Onder vrijgesteld bedrag wordt verstaan : een bedrag van 750,00 EUR, verhoogd met 125,00 EUR voor elk kind waarvoor de aanvrager wat betreft de kinderbijslag de hoedanigheid van bijslagtrekkende bezit, vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager op dit goed wanneer hij eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid is;

De verhoging met 125,00 EUR geldt ook voor elk kind voor wie de echtgenoot of levenspartner van de aanvrager voor wat betreft de kinderbijslag de hoedanigheid van bijslagtrekkende bezit indien de aanvrager gerechtigd is op een leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3° van de wet.

2° wat de onbebouwde onroerende goederen betreft : met het gedeelte van het globaal kadastraal inkomen dat het vrijgesteld bedrag overschrijdt, vermenigvuldigd met 3.

Onder vrijgesteld bedrag wordt verstaan: een bedrag van 30,00 EUR, vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager op dit goed wanneer hij eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid is.

Par. 2. - Het kadastraal inkomen van de onroerende goederen waarvan de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid is, wordt vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van de rechten, in volle eigendom of in vruchtgebruik, van de aanvrager op deze goederen, vooraleer het bepaalde in par. 1 wordt toegepast.

Par. 3. - De in het buitenland gelegen onroerende goederen worden in aanmerking genomen overeenkomstig de bepalingen die toepasselijk zijn op de in België gelegen onroerende goederen.

Voor de toepassing van het eerste lid moet onder kadastraal inkomen verstaan worden, elke gelijkaardige grondslag van belasting waarin bij de fiscale wetgeving van de plaats waar de goederen gelegen zijn, is voorzien.

Par. 4. - Wanneer het onroerend goed met hypotheek bezwaard is, wordt het bedrag, in aanmerking genomen voor de vaststelling van de bestaansmiddelen, verminderd met het jaarlijks bedrag van de hypothecaire intresten, op voorwaarde:

1° dat de schuld door de aanvrager werd aangegaan voor eigen behoeften en de aanvrager de aan het ontleend kapitaal gegeven bestemming bewijst;

2° dat de aanvrager bewijst dat de hypothecaire intresten eisbaar waren en werkelijk werden betaald voor het jaar dat datgene van de ingangsdatum van de beslissing voorafgaat.

Het bedrag van de vermindering mag evenwel niet hoger zijn dan de helft van het in aanmerking te nemen bedrag.

Het bedrag van de hypothecaire intresten wordt vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager op dit goed wanneer hij eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid is.

Par. 5. - Wanneer het onroerend goed werd verworven mits betaling van een lijfrente, wordt het bedrag, in aanmerking genomen voor de vaststelling van de bestaansmiddelen, verminderd met het bedrag van de lijfrente dat door de aanvrager werkelijk wordt betaald. Het tweede lid van paragraaf 4 is van toepassing op deze vermindering.

Het bedrag van de lijfrente wordt vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager op dit goed wanneer hij eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid is.

Par. 6. - Indien de aanvrager van een leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3°, van de wet eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid is, wordt het kadastraal inkomen, het vrijgesteld bedrag, het bedrag van de hypothecaire intresten en het bedrag van de lijfrente vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner op dit goed.

Artikel 26. - In afwijking van artikel 25 wordt rekening gehouden met het bedrag van de huur wanneer de aanvrager een onroerend goed verhuurt dat hij in volle eigendom of vruchtgebruik bezit, voorzover dit huurbedrag hoger is dan het resultaat van de berekening overeenkomstig artikel 25 met betrekking tot dit goed.

Het bedrag van de huur wordt vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager op dit goed wanneer hij eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid is.

Indien de aanvrager van een leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3°, van de wet eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid is, wordt het bedrag van de huur vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner op dit goed.

Onderafdeling 3. - De roerende kapitalen

Artikel 27. - Voor de al dan niet belegde roerende kapitalen wordt rekening gehouden met 6 % van de schijf gelegen tussen 6.200 EUR en 12.500 EUR, en met 10 % van de boven die schijf gelegen bedragen.

In geval van gemeenschappelijke rekening worden de kapitalen en de in het eerste lid vermelde bedragen van 6.200 EUR en 12.500 EUR vermenigvuldigd met een breuk waarbij de teller gelijk is aan 1 en de noemer gelijk is aan het aantal personen die houder van de rekening zijn.

In geval van gemeenschappelijke rekening van de aanvrager van een leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3°, van de wet en zijn echtgenoot of levenspartner worden de kapitalen en de in het eerste lid vermelde bedragen van 6.200 EUR en 12.500 EUR vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan 2 en de noemer gelijk is aan het aantal personen die houder van de rekening zijn.

Onderafdeling 4. - De afstand van goederen

Artikel 28. – Par. 1. - Wanneer de aanvrager roerende of onroerende goederen om niet of ten bezwarende titel heeft afgestaan in de loop van de tien jaar voor de datum waarop de aanvraag om het leefloon uitwerking heeft, wordt, onverminderd de toepassing van artikel 29, een forfaitair inkomen in aanmerking genomen dat overeenstemt met de verkoopwaarde van de goederen op het tijdstip van de afstand.

Het in het eerste lid bedoelde forfaitaire bedrag wordt vastgesteld door op de verkoopwaarde van de goederen op het tijdstip van de afstand de bij artikel 27 beoogde berekeningsmodaliteiten toe te passen.

Par. 2. - De verkoopwaarde van de afgestane roerende of onroerende goederen waarvan de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid was, wordt vermenigvuldigd met de breuk die het deel van de aanvrager in de onverdeeldheid uitdrukt.

Par. 3. - Bij afstand van vruchtgebruik wordt de waarde daarvan vastgesteld op 40 % van de waarde in volle eigendom.

De verkoopwaarde van de afgestane roerende of onroerende goederen waarvan de aanvrager op een leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3°, van de wet eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid was met zijn echtgenoot of levenspartner, wordt vermenigvuldigd met de breuk die het deel van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner in de onverdeeldheid uitdrukt.

Artikel 29. - In geval van afstand ten bezwarende titel van:

1° hetzij het woonhuis van de aanvrager, op voorwaarde dat hij geen ander bebouwd onroerend goed bezit,

2° hetzij het enige onbebouwd onroerend goed van de aanvrager, op voorwaarde dat hij geen ander bebouwd of onbebouwd onroerend goed bezit,

wordt de eerste schijf van 37.200 EUR van de verkoopwaarde vrijgesteld.

De vrijgestelde eerste schijf van 37.200 EUR van de verkoopwaarde van een in het eerste lid bedoelde goed wordt vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van de rechten op het goed bij afstand ten bezwarende titel wanneer de aanvrager eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid was.

In geval van afstand ten bezwarende titel door de aanvrager van een leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3°, van de wet en zijn echtgenoot of levenspartner van een in het eerste lid bedoelde goed waarvan beiden in onverdeeldheid eigenaar of vruchtgebruiker waren, wordt de vrijgestelde eerste schijf van 37.200 EUR van de verkoopwaarde vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van het recht van de aanvrager en zijn echtgenoot of levenspartner op dit goed.

Voor de toepassing van het eerste lid wordt eveneens als woonhuis van de aanvrager beschouwd, het enige binnenschip als bedoeld in artikel 271, eerste lid, van Boek II, Titel X, van het Wetboek van Koophandel dat hem toebehoort en hem op duurzame wijze tot woning dient.

Artikel 30. - In geval van afstand onder bezwarende titel van roerende of onroerende goederen worden de persoonlijke schulden van de aanvrager afgetrokken van de verkoopwaarde van de afgestane goederen op het ogenblik van de afstand op voorwaarde dat:

1° het persoonlijke schulden van de aanvrager betreft;

2° de schulden werden aangegaan voor de afstand;

3° de schulden werden afgelost of gedeeltelijk terugbetaald met de opbrengst van de afstand.

In geval van afstand ten bezwarende titel door de aanvrager van een leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3°, van de wet en zijn echtgenoot of levenspartner van een in het eerste lid bedoelde goed waarvan beiden in onverdeeldheid eigenaar waren, worden de persoonlijke schulden van beiden afgetrokken van de verkoopwaarde van het goed indien voldaan is aan de in het eerste lid gestelde voorwaarden.

Artikel 31. – Par. 1. - In geval van afstand onder bezwarende titel van een onroerend goed en onverminderd de bepalingen van het vorige artikel, wordt, voorzover het een in artikel 29 bedoeld onroerend goed betreft, een jaarbedrag van 1.250 EUR, van 2.000 EUR, van 2.250 EUR of van 2.500 EUR van de verkoopwaarde afgetrokken naargelang aan de aanvrager een leefloon categorie 1°, 2°, 3° of 4° wordt toegekend.

Het aftrekbaar bedrag wordt berekend in verhouding tot het aantal maanden begrepen tussen de eerste van de maand die volgt op de datum van de afstand en de ingangsdatum van het leefloon.

Par. 2. - De verkoopwaarde wordt uitsluitend van ambtswege, eenmaal op de verjaardag van de ingangsdatum van het recht op een leefloon met één van de in par. 1 bedoelde bedragen verminderd.

Artikel 32. - Het centrum kan om reden van billijkheid afzien van de berekeningsmodaliteiten voorzien in de artikelen 28 tot en met 31. Deze beslissing dient gemotiveerd te worden. Op de gebeurlijke opbrengst van de afstand zijn de bij artikel 27 bepaalde berekeningsmodaliteiten van toepassing.

Onderafdeling 5. - De voordelen in natura

Artikel 33. - De kosten verbonden aan de huisvesting die de hoofdverblijfplaats van de aanvrager is, worden in acht genomen als inkomen van de aanvrager als ze ten laste worden genomen door een derde met wie hij niet samenwoont.

Onderafdeling 6. - Aanrekening in geval van samenwoning

Artikel 34. – Par. 1. - In geval de aanvrager gehuwd is en onder hetzelfde dak woont, of een feitelijk gezin vormt, met een persoon die geen aanspraak maakt op het genot van de wet, moet het gedeelte van de bestaansmiddelen van die persoon in aanmerking genomen worden, dat het bedrag overschrijdt van het leefloon bepaald voor de categorie van begunstigden bedoeld bij artikel 14, par. 1, 1°, van de wet.

Twee personen die als koppel samenleven vormen een feitelijk gezin.

Par. 2. - In geval de aanvrager samenwoont met één of meer meerderjarige ascendenten en/of descendenten van de eerste graad, kan het gedeelte van de bestaansmiddelen van ieder van die personen dat het bij artikel 14, par. 1, 1°, van de wet bepaalde bedrag te boven gaat, geheel of gedeeltelijk in aanmerking genomen worden; bij de toepassing van deze bepaling moet aan de aanvrager en zijn meerderjarige ascendenten en/of descendenten van de eerste graad fictief het bij artikel 14, par. 1, 1°, van de wet bepaalde bedrag toegekend worden.

Par. 3. - In de andere gevallen van samenwonen met personen die geen aanspraak maken op het genot van de wet worden de bestaansmiddelen van die personen niet in aanmerking genomen.

Par. 4. - Indien de aanvrager gerechtigd is op een leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3°, van de wet worden alle bestaansmiddelen van de echtgenoot of levenspartner in aanmerking genomen. Deze inkomsten worden berekend overeenkomstig de bepalingen van titel II, hoofdstuk II van de wet.

Afdeling 3. - Specifiek vrijgestelde bestaansmiddelen van de begunstigde

Artikel 35. – Par. 1. - Teneinde de sociaal-professionele integratie van de leefloombegunstigde die begint te werken of die een beroepsopleiding aanvat of voortzet te bevorderen, worden de hieruit verworven netto-inkomsten in aanmerking genomen onder aftrek van een maximaal bedrag van 177,76 EUR per maand voor een totale periode van drie jaar. Het voordeel van deze vrijstelling gaat in de eerste dag van deze activiteit. Dit voordeel wordt opgeschort voor de perioden tijdens dewelke de persoon er geen aanspraak kan op maken, en kan in voorkomend geval worden samengeteld tijdens een periode die zes jaar later afloopt.

In afwijking van het eerste lid, wanneer de inkomsten worden opgeleverd door een artistieke activiteit waarvan de prestaties onregelmatig zijn, bedraagt het vrijgesteld bedrag 2.133,12 EUR per jaar. In dat geval begint de berekening van de vrijstellingsperiode van drie jaar te lopen op de eerste dag waarop de persoon een inkomen krijgt van zijn artistieke activiteit. Wordt als artistieke activiteit beschouwd: de creatie en vertolking van artistieke werken, inzonderheid op het vlak van de audiovisuele en beeldende kunsten, de muziek, de literatuur, het spektakelbedrijf, het decorontwerp en de choreografie.

De betrokkene kan het centrum vragen de toepassing van de in het tweede lid voorziene bepalingen uit te stellen.

Par. 2. - Teneinde het opdoen van beroepservaring van de jongeren bedoeld in artikel 11, par. 2, a), van de wet te bevorderen en om hun zelfstandigheid te stimuleren, worden de netto-inkomsten verworven door tewerkstelling in aanmerking genomen onder aftrek van een bedrag van 49,58 EUR per maand voor de jongeren die genieten van een studiebeurs en van een bedrag van 177,76 EUR per maand voor de jongeren die hiervan niet genieten. Deze aftrek geldt gedurende de periode dat een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie is afgesloten.

Par. 3. - De bedragen vastgesteld in par. 1 en 2 zijn gekoppeld aan de spilindex 103,14 geldend op 1 juni 1999 (basis 1996 = 100) van de consumptieprijzen.

Zij schommelen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de Openbare Schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

Par. 4. - De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op het gedeelte van het loon dat aan de PWA-werknemer wordt uitbetaald en dat het bedrag, voorzien in artikel 22, par. 1, d), te boven gaat.

Par. 5. - De in par. 1 en 2 bepaalde vrijstelling geldt ook voor de echtgenoot of de levenspartner van de gerechtigde op een leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3°, van de wet indien hij aan de in dit artikel gestelde voorwaarden voldoet.

Hoofdstuk III. – Procedure (art. 17-23)

Afdeling 1. – Informatieplicht

Artikel 17.- Het centrum is verplicht aan elke persoon die daarom verzoekt, alle dienstige inlichtingen te verstrekken betreffende zijn rechten en plichten inzake maatschappelijke integratie in de vorm van een leefloon, een tewerkstelling of een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie. Het centrum is verplicht uit eigen beweging de belanghebbende persoon alle bijkomende informatie te verschaffen die nodig is voor de behandeling van zijn aanvraag of het behoud van zijn rechten.

De Koning bepaalt wat onder dienstige inlichtingen moet verstaan worden.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 3. - Onder dienstige inlichtingen in de zin van artikel 17 van de wet worden de volgende inlichtingen verstaan:

1° de voorwaarden om gerechtigd te zijn op het leefloon, al dan niet gepaard gaand met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, en op de maatschappelijke integratie door tewerkstelling, alsook de voorwaarden om dit recht te behouden;

2° de wettelijke voorwaarden waarbinnen het centrum het leefloon kan terugvorderen van de aanvrager en zijn onderhoudsplichtigen;

3° het bedrag waarop betrokkene zal gerechtigd zijn, alsook de elementen die in aanmerking worden genomen om dit bedrag vast te stellen;

4° in voorkomend geval, de draagwijdte van het contract inzake het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie;

5° de rechtsmiddelen tegen de beslissingen van het centrum;

6° de bij artikel 6, par. 3, van de wet voorziene rechten van de aanvrager, wanneer het centrum met hem onderhandelt over een arbeidsovereenkomst of een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie;

7° de gebeurlijke veranderingen in de situatie van de betrokkene die een weerslag hebben op zijn hoedanigheid van rechthebbende of op het toegekende bedrag en die aan het centrum moeten worden gemeld overeenkomstig artikel 22, par. 1, tweede lid, van de wet.

Deze inlichtingen worden schriftelijk verstrekt op basis van de toepasselijke reglementering, en mondeling wat 4° betreft.

Afdeling 2. - Aanvraag, ambtshalve toekenning, herziening, stopzetting

Artikel 18. - Par. 1. - Het recht op maatschappelijke integratie in de vorm van een leefloon, een tewerkstelling of een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie wordt, hetzij op initiatief van het bevoegd centrum, hetzij op aanvraag van de belanghebbende of van ieder persoon die hij hiervoor schriftelijk heeft aangewezen, toegekend, herzien of stopgezet door dit centrum.

Onder « bevoegd centrum » wordt verstaan het centrum bedoeld in de artikelen 1, eerste lid, 1° en 2 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Indien het een dakloze persoon betreft, is het centrum bedoeld in artikel 2, par. 7 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn bevoegd.

Par. 2. - De aanvraag wordt, de dag zelf van haar ontvangst, chronologisch ingeschreven in het daartoe gehouden register.

De schriftelijke aanvraag wordt ondertekend door de belanghebbende of de aangewezen persoon. Wanneer de aanvraag mondeling wordt gedaan, ondertekent de belanghebbende of de aangewezen persoon in het daartoe voorziene vak van het register bedoeld in het eerste lid.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 4. - Het centrum is ertoe gehouden de mondelinge aanvragen tijdens zitdagen, op welbepaalde dagen en minstens tweemaal per week, in ontvangst te nemen.

Een bericht wordt op een zichtbare en blijvende wijze aangebracht in het centrum en op de plaats voorbehouden voor de officiële bekendmakingen van het gemeentebestuur; dit bericht vermeldt het lokaal waar en de dagen en uren waarop de belanghebbenden zich kunnen aanbieden.

Par. 3. - Het centrum zendt of overhandigt dezelfde dag aan de aanvrager een ontvangstbewijs.

Elk ontvangstbewijs moet melding maken van de onderzoekstermijn van de aanvraag, en van het bepaalde in de artikelen 20 en 22, par. 1, tweede lid.

Par. 4. - Wanneer een centrum een aanvraag ontvangt waarvoor het zich onbevoegd acht, zendt het deze aanvraag over binnen de vijf kalenderdagen aan het volgens hem bevoegd centrum. Binnen dezelfde termijn wordt de aanvrager schriftelijk in kennis gesteld van deze verzending. Op straffe van nietigheid gebeurt de verzending van de aanvraag aan het bevoegd geachte OCMW, evenals de kennisgeving van de verzending aan de aanvrager, door een brief met vermelding van de redenen van onbevoegdheid.

De aanvraag zal evenwel worden gevalideerd op de datum van ontvangst bij het eerste centrum, zoals bepaald in par. 2.

Het centrum dat deze verplichting niet naleeft, moet overeenkomstig de door deze wet gestelde voorwaarden, het leefloon of de maatschappelijke integratie door tewerkstelling toekennen zolang het de aanvraag niet heeft overgezonden en de redenen die aan de onbevoegdheid ten grondslag liggen niet heeft medegedeeld.

De beslissing van onbevoegdheid kan worden genomen door de Voorzitter mits zijn beslissing aan de raad of het bevoegd orgaan te onderwerpen op de eerstvolgende vergadering met het oog op haar bekrachtiging.

Par. 5. - Het centrum waarbij een verzoek tot het bekomen van sociale prestaties wordt ingediend waarvoor het niet bevoegd is, zendt dit onverwijld door aan de bevoegde instelling van sociale zekerheid. De verzoeker wordt daarvan verwittigd.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 8. - Teneinde aan de aanvrager het recht op een inkomensgarantie voor ouderen te garanderen, stelt het centrum de Rijksdienst voor Pensioenen in kennis van het feit dat hij een leefloon ontvangt, zes maanden voor de gerechtigde de leeftijd bereikt die bepaald is in de artikelen 3 en 17 van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen.

Par. 6. - Wanneer het centrum een aanvraag tot het bekomen van een recht op maatschappelijke integratie ontvangt welke door een andere instelling van sociale zekerheid is overgezonden, zal de aanvraag gevalideerd worden op de datum van indiening bij de onbevoegde instelling, zijnde de datum van het postmerk en, bij gebreke hieraan, de datum van de ontvangst van de aanvraag.

Afdeling 3. - Onderzoek van de aanvraag

Artikel 19. - Par. 1. - Met het oog op de toekenning van maatschappelijke integratie in de vorm van een leefloon, of een tewerkstelling, met het oog op de herziening of de intrekking van een beslissing dienaangaande of met het oog op een beslissing tot schorsing van de uitbetaling van het leefloon, verricht het centrum een sociaal onderzoek.

Voor het sociaal onderzoek moet het centrum een beroep doen op maatschappelijk werkers, volgens de kwalificatievoorwaarden bepaald door de Koning.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 5. - De personen bedoeld in artikel 19, par. 1, tweede lid, van de wet moeten houder zijn van het diploma van maatschappelijk assistent, van gegradueerde verpleger gespecialiseerd in gemeenschapsgezondheid of van sociaal verpleger, erkend door de Gemeenschappen.

De Koning kan de nadere regels van het sociaal onderzoek bepalen.

Koninklijk besluit van 1.12.2013 betr. de minimumvoorwaarden voor het sociaal onderzoek verricht overeenkomstig art. 19, par. 1, van de wet 26.5.2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 14.3.2014), gew. M.B. 8.9.2016 (B.S. 29.9.2016) (*Inforum nr. 281190*).

Omz. van 14.3.2014 van de Staatss. van Maats. Int. betr. de minimumvoorwaarden voor het sociaal onderzoek in het kader van de wet 26.5.2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie en in het kader van de maatschappelijke dienstverlening door de OCMW's die overeenkomstig de bepalingen van de wet 2.4.1965 door de Staat terugbetaald wordt (B.S. 4.7.2014) (*Inforum nr. 281327*).

Omz. van 3.6.2014 van de Staatss. van Maats. Int. betr. de kruising van de gegevensstromen van de KSZ met de aanvragen tot betoelaging (*Inforum nr. 284161*).

Par. 2. - De aanvrager is ertoe gehouden elke voor het onderzoek van zijn aanvraag nuttige inlichting en machtiging te geven.

Omz. van 23.12.2015 van de Minister van Maats. Int. betr. de inproductiestelling van het elektronisch sociaal verslag (*Inforum nr. 297640*).

Par. 3. - Het centrum verzamelt alle ontbrekende inlichtingen om de rechten van de betrokkene te kunnen beoordelen wanneer de aanvrager dit niet kan doen.

Par. 4. - De Koning bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad:

1° welke inlichtingen en machtigingen door de aanvrager ten minste moeten worden gegeven op een daartoe bij de aanvraag van maatschappelijke integratie in de vorm van een leefloon, of een tewerkstelling in te vullen formulier;

2° onder welke voorwaarden en op welke wijze het centrum inlichtingen kan inwinnen bij de openbare besturen.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 6. – Par. 1. - Iedere aanvraag wordt onderzocht op basis van een vooraf opgemaakt formulier, dat behoorlijk moet worden ingevuld en dat de volgende gegevens bevat :

1° alle inlichtingen betreffende de identiteit en de materiële en sociale toestand van de betrokkene, alsook van iedere persoon met wie hij samenwoont, nodig voor de toepassing van artikel 34, par. 1, 2 en 4;

2° de aangifte van bestaansmiddelen;

3° de vermelding van het centrum of de centra die ten aanzien van de aanvrager reeds toepassing gemaakt hebben van de bepalingen van artikelen 9 en 14, par. 3, van de wet en van artikel 35, par. 1;

4° de door de aanvrager aan het centrum gegeven machtiging om alle inlichtingen en verklaringen na te zien bij financiële instellingen, instellingen van sociale zekerheid en bij de openbare besturen, en onder meer, bij de ambtenaren van de Mechanografische Dienst van de Administratie der Directe Belastingen en bij de ontvanger der registratie en domeinen.

Par. 2. - De inlichtingen en verklaringen die het voorwerp uitmaken van de punten 1°, 2° en 3° van par. 1 worden door de betrokkene als oprecht en volledig verklaard, gedagtekend en ondertekend.

Op vraag van het centrum, wanneer de informatie niet kan worden bekomen bij de Belgische openbare administratie en ze nodig is voor het onderzoek van het dossier, moet de aanvrager een officieel attest betreffende zijn onroerend vermogen bezorgen.

Par. 3. - Het centrum kan aan de ambtenaren van de Mechanografische Dienst van de Administratie der Directe Belastingen en aan de ontvanger der registratie en domeinen vragen hem de inlichtingen te verschaffen in verband met de bestaansmiddelen en het patrimonium van de betrokken persoon en van de samenwonende persoon bedoeld in artikel 34, par. 1, 2 en 4; in voorkomend geval zenden deze ambtenaren de vraag door aan de kantoren in wier ambtsgebied de betrokkenen bekend zijn; er wordt telkens binnen de vijftien dagen op geantwoord.

Dezelfde termijn moet worden in acht genomen door de andere openbare besturen, financiële instellingen en instellingen van sociale zekerheid die eventueel door het centrum worden geraadpleegd.

Par. 4. - Indien het centrum het nodig acht, kan het de aanvrager die gezondheidsredenen inroept, al dan niet gestaafd door een medisch attest van de behandelende geneesheer, onderwerpen aan een medisch onderzoek door een door het centrum gemachtigde en betaalde geneesheer.

In dit geval biedt de persoon zich desgevraagd bij de door het centrum aangeduide geneesheer aan, behoudens wanneer zijn gezondheidstoestand dit niet toelaat. De eventuele reiskosten van de persoon zijn ten laste van het centrum, volgens door hem bepaalde modaliteiten.

De geneesheer gaat na of gezondheidsredenen door de betrokkene kunnen worden ingeroepen. Alle andere vaststellingen vallen onder het beroepsgeheim.

Par. 5. - De aanvrager die vrijwilligerswerk wil doen overeenkomstig de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers moet het openbaar centra voor maatschappelijk welzijn daarover vooraf inlichten.

Artikel 20. - Het centrum moet de betrokkene horen, indien hij hierom verzoekt, alvorens een beslissing te nemen met betrekking tot:

- de toekenning, weigering of herziening van een leefloon, een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie of een maatschappelijke integratie door tewerkstelling;
- de sancties bedoeld in artikel 30, par. 1 en 2;
- de terugvordering ten laste van een persoon die het leefloon heeft genoten.

Het centrum moet de betrokkene in kennis stellen van dit recht, overeenkomstig de modaliteiten bepaald door de Koning.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 7. - De aanvrager moet tijdens het onderzoek schriftelijk worden ingelicht over de mogelijkheid die hij heeft gehoord te worden vooraleer de beslissing ten zijnen opzichte genomen wordt.

De informatie over het recht om gehoord te worden zoals voorzien in artikel 20 van de wet moet uitdrukkelijk en in een begrijpelijke taal geschieden.

De mededeling vermeldt uitdrukkelijk de mogelijkheid voor de aanvrager om zich te laten bijstaan of vertegenwoordigen door een persoon van zijn keuze tijdens zijn hoorzitting. Indien de aanvrager schriftelijk de wil uitdrukt om gehoord te worden, deelt het centrum hem de plaats en het tijdstip mee waarop hij zal gehoord worden.

De betrokkene wordt gehoord door hetzij de raad, hetzij het bevoegde orgaan met beslissingsbevoegdheid in het concrete geval.

De betrokkene die wordt gehoord kan zich bij de uitoefening van zijn recht om te worden gehoord, laten bijstaan of vertegenwoordigen door een persoon naar zijn keuze.

Afdeling 4. – Beslissing

Artikel 21. - Par. 1. - Onverminderd de verplichting tot onmiddellijke dienstverlening hem opgelegd door de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn beslist het centrum binnen dertig dagen na ontvangst van de aanvraag.

In de gevallen bedoeld in artikel 18, par. 4, eerste lid, en par. 6, beslist het centrum aan wie de aanvraag werd overgezonden binnen 30 dagen volgend op de dag waarop het eerste aangezochte centrum of instelling van sociale zekerheid de aanvraag heeft overgezonden.

Par. 2. - Elke beslissing met individuele strekking die rechtsgevolgen heeft ten aanzien van het recht van de betrokken persoon op maatschappelijke integratie in de vorm van een leefloon, een tewerkstelling of een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie moet op schrift worden gesteld en met redenen worden omkleed. Deze motivering moet afdoende zijn en moet zowel betrekking hebben op de juridische als op de feitelijke elementen die aan de beslissing ten gronde liggen.

Wanneer de beslissing betrekking heeft op een geldsom, moet ze het toegekende bedrag vermelden, alsmede de wijze van berekening en de regelmaat van de betalingen.

Par. 3. - De beslissing moet bovendien de volgende vermeldingen bevatten:

- 1° de mogelijkheid om bij de bevoegde rechtbank een beroep in te stellen;
- 2° het adres van de bevoegde rechtbank;
- 3° de termijn om een beroep in te stellen en de wijze waarop dit moet gebeuren;
- 4° de inhoud van de artikelen 728 en 1017 van het Gerechtelijk Wetboek;
- 5° de refertes van het dossier en van de dienst en de maatschappelijk werker die het dossier beheert;
- 6° de mogelijkheid om opheldering te verkrijgen omtrent de beslissing bij de dienst die het dossier beheert;
- 7° het feit dat het instellen van een beroep bij de arbeidsrechtbank de uitvoering van de beslissing niet schorst;
- 8° in voorkomend geval, de periodiciteit van de betaling.

Indien de beslissing de in dit artikel genoemde vermeldingen niet bevat, gaat de in artikel 47, par. 1, tweede lid, bedoelde termijn om een beroep in te stellen niet in.

Par. 4. - De beslissing wordt binnen acht dagen bij aangetekende zending of tegen ontvangstbewijs betekend aan de betrokkene op de wijze die door de Koning kan worden bepaald. De datum van de poststempel of van het ontvangstbewijs zijn doorslaggevend.

Par. 5. - De beslissing houdende toekenning of verhoging van een leefloon die genomen wordt ingevolge een door de betrokkene ingediende aanvraag heeft uitwerking op de datum van ontvangst van die aanvraag.

In afwijking van het voorgaande lid heeft de beslissing die genomen wordt door het bevoegd centrum in het geval van artikel 18, par. 4, derde lid, uitwerking op de dag volgend op de datum waarop de aanvraag door het eerste aangezochte centrum werd overgemaakt.

Geldt het een beslissing van ambtswege dan bepaalt het centrum in zijn beslissing de dag waarop deze uitwerking heeft.

Par. 6. - Elke beslissing tot toekenning, weigering of herziening van het recht op maatschappelijke integratie in de vorm van een leefloon, een tewerkstelling of een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, wordt medegedeeld aan de minister, op de wijze door de Koning bepaald en binnen acht dagen volgend op het einde van de maand waarin deze beslissing werd genomen.

Indien de beslissing niet binnen de vereiste termijn werd meegedeeld, vervalt het recht van het centrum om de kosten terug te vorderen die betrekking hebben op de periode tussen de vijfenveertigste dag die volgt op het einde van de maand waarin de beslissing werd genomen en de dag van mededeling van deze beslissing. De Koning kan van deze bepaling afwijken ingeval van collectieve en uitzonderlijke omstandigheden. Dit lid betreft de beslissingen die werden genomen vanaf 1 oktober 2006.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 56. - De berekening van de toelage van de Staat aan het centrum gebeurt op voorlegging van de beslissingen die, overeenkomstig artikel 21, par. 6, van de wet binnen de acht dagen volgend op het einde van de maand waarin deze beslissingen werden genomen, worden overgemaakt.

Deze overmaking gebeurt op elektronische wijze zoals aanvaard door het centrum voor informatieverwerking, volgens het model van formulier bepaald bij ministerieel besluit.

In afwijking van het vorige lid gebeurt de overmaking hetzij met papieren formulieren, hetzij met een informaticadrager aanvaard door het centrum voor informatieverwerking in volgende gevallen:

- de beslissingen met invoegetredeing voor 1 januari 2005 wat betreft de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die gebruik maken van de webtoepassing die ontwikkeld is door de Programmatorische Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie;
- de beslissingen met invoegetredeing voor 1 oktober 2002.

De uitbetaling van de staatstoelagen gebeurt op basis van een maandelijks door de Staat opgestelde verzamelstaat.

Omz. van 4.8.2006 van de Minister van Maats. Int. - Wet houdende diverse bepalingen waarbij art. 21, par. 6, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie wordt gewijzigd (B.S. 4.9.2006) (*Inforum nr. 211972*).

Omz. van 7.3.2007 van de POD Maats. Int. – Het belang van de integratie van de rechthebbenden op OCMW-steun in het netwerk van de sociale zekerheid (*Inforum nr. 217504*).

Omz. van 28.9.2011 van de POD Maats. Int. – Novaprima (*Inforum nr. 259855*).

Omz. van 25.10.2011 van de POD Maats. Int. - Optimaliseren interne controle, rekening houdende met de bevindingen van de inspectiedienst (*Inforum nr. 260476*).

Omz. van 1.2.2012 van de POD Maats. Int. – Bestandsformaat van de lijsten die verstuurd worden naar de eBox van de OCMW's (*Inforum nr. 271165*).

Artikel 22. - Par. 1. - Onverminderd de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake de verjaring, herziet het centrum een beslissing in geval van :

1. gewijzigde omstandigheden die een invloed hebben op de rechten van de persoon;
2. een wijziging van het recht door een wettelijke of reglementaire bepaling;
3. een juridische of materiële vergissing van het centrum;
4. verzuim, onvolledige en onjuiste verklaringen van de persoon.

Met het oog op een eventuele herziening moet de betrokkene onmiddellijk aangifte doen van elk nieuw gegeven dat een weerslag kan hebben op het hem toegekende bedrag of op zijn situatie als rechthebbende.

Met hetzelfde oogmerk moet het centrum geregeld, en minstens om het jaar, nagaan of de toekenningsvoorwaarden vervuld blijven.

Par. 2. - De beslissing tot herziening heeft uitwerking met ingang van de dag waarop de reden is ontstaan die tot de herziening aanleiding heeft gegeven.

In afwijking van het eerste lid, heeft de herziening uitwerking op de eerste dag van de maand na de kennisgeving in geval van een juridische of materiële vergissing van het centrum wanneer de volgende voorwaarden tegelijkertijd vervuld zijn:

1° het recht op de prestatie is kleiner dan het aanvankelijk toegekende recht;

2° de persoon kon zich niet vergewissen van de vergissing.

Omz. van 15.12.2005 van de POD Maats. Int. – Wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie (RMI) – herziening van beslissingen en toelagen (*Inforum nr. 206147*).

Omz. van 25.3.2008 van de POD Maats. Int. – Wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie – Herziening van beslissingen en toelagen via een formulier C (*Inforum nr. 227529*).

Afdeling 5. – Betaling

Artikel 23. - Par. 1. - De eerste betaling van het leefloon geschiedt binnen de vijftien dagen van de beslissing; indien voorschotten werden toegekend, wordt het bedrag ervan in mindering gebracht van de sommen toegekend voor de periode waarop zij betrekking hebben.

De andere betalingen geschieden per week, per veertien dagen of per maand naar keuze van het centrum, zoals bepaald in de beslissing.

De Koning kan nadere regels voor deze uitbetaling bepalen.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 36. - De uitbetaling van de toegewezen som als leefloon gebeurt op een vaste datum of dag, hetzij door middel van een postassigntatie waarvan het bedrag betaalbaar is ten huize en in handen van de gerechtigde, hetzij door een circulaire cheque, hetzij door een overschrijving.

In het belang van de gerechtigde, behoorlijk gemotiveerd in de beslissing, kan het centrum evenwel de betaling rechtstreeks aan de betrokkene doen.

Indien de begunstigde gerechtigd is op een leefloon als bedoeld in artikel 14, par. 1, eerste lid, 3°, van de wet, en samenwoont met een echtgenoot of levenspartner te zijnen laste, wordt het leefloon voor de helft uitbetaald aan de begunstigde en voor de andere helft aan de echtgenoot of levenspartner. Om redenen van billijkheid mag een andere verdeling worden toegepast.

Artikel 37. - Geen enkele som voor administratie- of onderzoekskosten mag worden afgehouden van de als leefloon toegekende bedragen.

Par. 2. - Bij laattijdige betaling brengt het leefloon van rechtswege intrest op vanaf de datum waarop het opeisbaar wordt, zijnde de zestiende dag volgend op de beslissing. Is de beslissing genomen met een vertraging die te wijten is aan het centrum, dan is de intrest verschuldigd vanaf de zesenvestigste dag na het indienen van de aanvraag.

De Koning kan de modaliteiten van de berekening van de intrest bepalen. Hij kan tevens de intrestvoet bepalen, zonder dat die lager mag zijn dan het gewoon tarief van de voorschotten boven plafond op een lopende rekening vastgesteld door de Nationale Bank.

Par. 3. - De Koning bepaalt de gevallen waarin de uitbetaling aan de gerechtigde wordt geschorst omdat hij het voorwerp uitmaakt van een maatregel van vrijheidsberoving of opsluiting.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 39. - De betaling van het leefloon wordt opgeschort tijdens de periode waarin een persoon wordt geplaatst, ten laste van de overheid, in een instelling van om het even welke aard, in uitvoering van een gerechtelijke beslissing en tijdens de periode waarin een persoon een vrijheidsstraf ondergaat en ingeschreven blijft op de rol van een strafinrichting.

De betaling van het leefloon wordt voor de toekomst hersteld aan het einde van de uitvoering van de gerechtelijke beslissing alsook ingeval van voorlopige of voorwaardelijke invrijheidsstelling.

De gerechtigde mag evenwel aanspraak maken op het leefloon dat betrekking heeft op de periode van zijn voorlopige hechtenis, op voorwaarde dat hij van het misdrijf dat tot die hechtenis aanleiding heeft gegeven, bij een in kracht van gewijsde getreden gerechtelijke beslissing werd vrijgesproken en dat hij geen aanspraak kan maken op een schadeloosstelling door de Minister van Justitie. Hetzelfde geldt voor de gevallen van buitenvervolginstelling of van buitenzaakstelling.

Omz. van 30.12.2003 van de FOD Justitie betr. de personen onder elektronisch toezicht zonder middelen van bestaan (*Inforum nr. 191545*).

Par. 4. - De Koning bepaalt aan welke personen de vervallen en niet-uitgekeerde termijnen worden uitbetaald bij het overlijden van de gerechtigde op een leefloon.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 40. - In geval van overlijden van de gerechtigde op het leefloon, worden de vervallen en niet uitgekeerde termijnen slechts uitbetaald aan de natuurlijke personen in de hierna bepaalde volgorde:

- 1° aan de echtgenoot met wie de gerechtigde leefde of aan de persoon met dewelke hij een feitelijk gezin in de zin van artikel 34, par. 1, tweede lid of par. 4, uitmaakte, op het ogenblik van zijn overlijden;
- 2° aan de kinderen met wie de gerechtigde leefde op het ogenblik van zijn overlijden;
- 3° aan iedere andere persoon met wie de gerechtigde leefde op het ogenblik van zijn overlijden;
- 4° aan de persoon die in de verplegingskosten tussenbeide is gekomen;
- 5° aan de persoon die de begrafenis kosten heeft betaald.

Par 5. De gerechtigde meldt het bevoegde centrum, vóór zijn vertrek, ieder verblijf van een periode van een week of meer in het buitenland; hij geeft de duur en de reden hiervan op. De uitbetaling van het leefloon is gewaarborgd voor deze periode, die in totaal niet meer dan vier weken per kalenderjaar mag betreffen.

De uitbetaling van het leefloon wordt geschorst voor verblijven in het buitenland die het totaal van vier weken per kalenderjaar overschrijden, tenzij het centrum daarover anders beslist wegens uitzonderlijke omstandigheden die dit verblijf verantwoorden.

Omz. van 12.1.2016 van de Minister van Maats. Int. inzake het recht op maatschappelijke integratie in het kader van de wet van 26 mei 2002 bij een verblijf in het buitenland (artikel 23, §5) – opheffing van artikel 38 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (*Inforum nr. 297558*).

Hoofdstuk IV. – Terugvorderingen (art. 24-29)

Artikel 24. – Par. 1. - Het leefloon uitgekeerd met toepassing van deze wet wordt op de betrokkene verhaald:

1° in geval van een herziening met terugwerkende kracht, bedoeld in artikel 22, par. 1.

In geval van een vergissing vanwege het centrum kan het centrum ofwel het onverschuldigde terugvorderen, ofwel op eigen initiatief, of op aanvraag van de betrokkene geheel of gedeeltelijk afzien van de terugvordering;

2° indien hij de beschikking krijgt over inkomsten krachtens rechten die hij bezat tijdens de periode waarvoor hem een leefloon werd uitbetaald. In dit geval is de terugvordering beperkt tot beloop van het bedrag waarvoor die inkomsten bij de berekening van het leefloon in aanmerking hadden moeten worden genomen indien hij er te dien tijde reeds de beschikking over zou hebben gehad. In afwijking van artikel 1410 van het Gerechtelijk Wetboek treedt het centrum van rechtswege en tot beloop van dat bedrag in de rechten die de begunstigde op de hierboven bedoelde inkomsten kan doen gelden.

Par. 2. - Buiten de gevallen bedoeld in par. 1 is geen terugvordering van het leefloon bij de betrokkene mogelijk. Elke hiermee tegenstrijdige overeenkomst is nietig.

Par. 3. - De in par. 1 vermelde beslissing moet conform zijn aan de bepalingen van artikel 21, par. 2, 3 en 4.

Par. 4. - De onverschuldigd betaalde bedragen brengen van rechtswege intrest op vanaf de betaling, indien de onverschuldigde betaling het gevolg is van arglist, bedrog of bedrieglijke handelingen van de belanghebbende persoon.

Artikel 25. - Par. 1. - Dit artikel is toepasselijk op het geval van terugvordering bedoeld in artikel 24 par. 1, 1°.

Par. 2. - Het centrum moet aan de betrokkene schriftelijk kennis geven van zijn beslissing om het hem uitgekeerde leefloon van hem terug te vorderen. Deze beslissing moet, naast de vermeldingen bedoeld in artikel 21, par. 3, de volgende aanduidingen bevatten:

- 1° de vaststelling dat er onverschuldigde bedragen zijn betaald;
- 2° het totale bedrag van wat onverschuldigd is betaald, alsmede de berekeningswijze ervan;
- 3° de inhoud en de refertes van de bepalingen in strijd waarmee de betalingen zijn gedaan;
- 4° de in aanmerking genomen verjaringstermijn;
- 5° de mogelijkheid voor het centrum om van de terugvordering van onverschuldigd betaalde bedragen af te zien en de procedure die hiervoor moet worden gevolgd;
- 6° de mogelijkheid om een met redenen omkleed voorstel van terugbetaling in schijven voor te leggen.

Wanneer de beslissing de genoemde vermeldingen niet bevat, gaat de in artikel 47, par. 1, tweede lid, bedoelde termijn om een beroep in te stellen niet in.

Het centrum kan zijn beslissing tot terugvordering eerst ten uitvoer leggen na verloop van één maand. Indien de betrokkene binnen deze tijd verzoekt van de terugvordering af te zien, kan het centrum niet optreden dan na zijn beslissing te hebben bevestigd door een nieuwe beslissing die bij aangetekend schrijven aan de betrokkene wordt meegedeeld.

Par. 3. - De Koning bepaalt onder welke voorwaarden het centrum afziet van de terugvordering van het onverschuldigde bij het overlijden van de persoon aan wie het is betaald.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 41. - Behalve in geval van arglist of bedrog wordt ambtshalve afgezien van de terugvordering van onverschuldigd betaalde prestaties bij het overlijden van degene aan wie ze betaald zijn, indien hem op dat ogenblik nog geen kennis was gegeven van de terugvordering.

Artikel 26. - Het leefloon door een centrum uitgekeerd met toepassing van deze wet wordt krachtens een eigen recht door dit centrum verhaald, binnen de grenzen, onder de voorwaarden en modaliteiten bepaald door de Koning, op de onderhoudsplichtigen bedoeld in artikel 4, par. 1, alsook de onderhoudsplichtigen bedoeld in artikel 336 van het Burgerlijk Wetboek, tot beloop van het bedrag waartoe zij gehouden zijn gedurende de tijd dat het leefloon is uitgekeerd.

Gerechtigd Wetboek – Artikel 591, 14° - Ongeacht het bedrag van de vordering, neemt de vrederechter kennis: 14° van de vorderingen betreffende de terugvordering van het leefloon zoals bedoeld in artikel 26 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en van de vorderingen betreffende de terugvordering van de kosten van de maatschappelijke dienstverlening zoals bedoeld in artikel 98, §2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (gew. W. 6.7.2017, B.S. 3.8.2017) (*Inforum nr. 312380*).

Omz. van 22.6.2012 van POD Maats. Int.: Invoering van nieuwe hoedanigheidscodes (*Inforum nr. 269360*).

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Afdeling 2. - Verhaal op de onderhoudsplichtigen

Artikel 42. - Het centrum verhaalt het leefloon tegenover volgende onderhoudsplichtigen van de betrokkene : de echtgenoot, de ex-echtgenoot, de ascendenten n descendenten in de eerste graad, de adoptant, de geadopteerde en de onderhoudsplichtige bedoeld in artikel 336 van het Burgerlijk Wetboek.

Het stelt de aanvrager daarvan vooraf in kennis.

Artikel 43. - Het toegekende leefloon mag slechts door het centrum verhaald worden op de onderhoudsplichtigen voorzover er gedurende de periode dat het centrum dit heeft toegekend, een onderhoudsplicht bestond in hoofde van deze onderhoudsplichtigen.

Artikel 44. - Vooraleer te beslissen over de uitoefening van het verhaal stelt het centrum een sociaal onderzoek in naar de financiële toestand van de onderhoudsplichtigen en het familiale aspect van de zaak.

Artikel 45. – Par. 1. - Onverminderd de toepassing van artikel 28 van de wet, moet geen verhaal worden ingesteld tegen de onderhoudsplichtigen indien kan verwacht worden dat het toekennen van het leefloon niet langer zal duren dan drie maanden.

Par. 2. - Er mag geen verhaal worden ingesteld tegen de onderhoudsplichtigen voor de kosten van tewerkstelling door het centrum.

Artikel 46. - In geval van verhaal tegen meerdere levende onderhoudsplichtigen in een gelijke graad mag ten aanzien van ieder van hen en hun echtgenoot of echtgenote niet meer worden teruggevorderd dan de kosten van het leefloon vermenigvuldigd met de breuk waarbij de teller gelijk is aan 1, en de noemer gelijk is aan het aantal voornoemde onderhoudsplichtigen.

In uitzonderlijke gevallen en mits uitdrukkelijke gemotiveerde beslissing waarvan afschrift aan de betrokkene wordt overgemaakt, kan het centrum van voormelde regel afwijken.

Artikel 47. - Het verhaal op de ascendenten, de adoptanten en de onderhoudsplichtigen bedoeld in artikel 336 van het Burgerlijk Wetboek is beperkt tot het leefloon verstrekt aan hun descendenten, geadopteerden en/of de kinderen wiens afstamming langs vaderzijde niet vaststaat, zolang zij de burgerlijke meerderjarigheid niet hebben bereikt of zolang zij na die leeftijd rechtgevend blijven op kinderbijslag.

Artikel 48. - Het verhaal op de descendenten en de geadopteerden is beperkt tot het leefloon verstrekt aan hun ascendenten en/of adoptanten, indien blijkt dat zonder enige aanvaardbare uitleg het patrimonium van de begunstigde gedurende de laatste vijf jaar vóór de aanvang van de dienstverlening in belangrijke mate is verminderd.

Artikel 49. - Het verhaal op de echtgenoot en de ex-echtgenoot is in voorkomend geval beperkt tot het bedrag van het onderhoudsgeld, dat bij een uitvoerbaar geworden rechterlijke beslissing ten gunste van de aanvrager werd bepaald.

Artikel 50. - Par. 1. - Onverminderd het bepaalde in par. 3 kan geen verhaal worden uitgeoefend tegen de onderhoudsplichtige als zijn netto belastbaar inkomen van het voorlaatste kalenderjaar voorafgaand aan het jaar waarin over de uitoefening wordt beslist, het bedrag van 16.681,99 EUR, verhoogd met 2.335,48 EUR voor elke persoon ten laste, niet overschrijdt.

Voor de toepassing van par. 1 wordt als persoon ten laste beschouwd, elk kind voor wie de onderhoudsplichtige, wat betreft de kinderbijslag, de hoedanigheid van bijslagtrekkende bezit, evenals iedere persoon die fiscaal ten laste is van de onderhoudsplichtige.

Het verhaal is beperkt tot het bedrag dat het in het eerste lid vermelde belastbaar inkomen te boven gaat.

Par. 2. - Indien bewezen wordt dat de vermogenstoestand van de onderhoudsplichtige sinds het jaar bedoeld in par. 1 in belangrijke mate is gewijzigd, dan wordt de nieuwe vermogenstoestand als basis genomen voor het uitoefenen van het verhaal en het bepalen van het bedrag van de terugvordering.

Par. 3. - Indien de onderhoudsplichtige niet over het in par. 1 vermelde bedrag beschikt, maar over een onroerend goed of onroerende goederen in volle eigendom of vruchtgebruik beschikt waarvan het globaal kadastraal inkomen gelijk is aan of hoger is dan 2.000 EUR, wordt het in par. 1 vermeld belastbaar inkomen, vermeerderd met drie maal het bedrag van het kadastraal inkomen.

Het kadastraal inkomen wordt als volgt samengesteld:
het kadastraal inkomen van de onroerende goederen die de onderhoudsplichtige in volle eigendom of vruchtgebruik bezit, met uitzondering van de onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen die voor eigen beroepsdoeleinden worden aangewend.

Dit kadastraal inkomen wordt evenwel, naargelang het aantal personen ten laste drie of meer bedraagt, vooraf gedeeld door de coëfficiënt 1,1 verhoogd met 0,1 voor elke persoon ten laste boven de derde, doch met maximum 1,8.

Het kadastraal inkomen van de goederen waarvan de onderhoudsplichtige eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid is, wordt vermenigvuldigd met de breuk die de belangrijkheid uitdrukt van de rechten, in volle eigendom of in vruchtgebruik, van de betrokkene op deze goederen, vooraleer het bepaalde in het eerste lid wordt toegepast.

Artikel 51. - Bij het bepalen van de tussenkomst van de onderhoudsplichtige volgt het centrum een door de Minister vastgestelde schaal van tussenkomsten, waarvan het kan afwijken bij een individuele beslissing en mits in acht name van bijzondere omstandigheden die in de beslissing worden gemotiveerd.

Elke individuele beslissing tot het bepalen van de tussenkomst van een onderhoudsplichtige bevat de elementen op grond waarvan het bedrag van de terugvordering werd vastgesteld.

Ministerieel besluit van 12.12.2002 tot vaststelling van de schaal van tussenkomsten bedoeld in art. 51 van het KB van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 21.12.2002), gew. M.B. 2.3.2005 (B.S. 23.3.2005) (*Inforum nr. 181979*).

Artikel 52. - De in artikel 50, par. 1, eerste lid, bedoelde bedragen en de schaal van tussenkomsten bedoeld in artikel 51, zijn gekoppeld aan de spilindex 103,14 geldend op 1 juni 1999 (basis 1996 = 100) van de consumptieprijzen.

Zij schommelen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

Artikel 53. - Indien het centrum tezelfdertijd verhaal uitoefent bij de onderhoudsplichtigen voor de kosten van het leefloon en van maatschappelijke dienstverlening, dan wordt de opbrengst slechts afgetrokken van de kosten van het leefloon nadat de kosten van de maatschappelijke dienstverlening ten laste van het centrum volledig gedekt zijn.

Artikel 54. - Indien het centrum beslist af te zien van het verhaal tegenover de onderhoudsplichtigen om redenen van billijkheid, geeft het de concrete feiten en redenen aan waarop deze afwijking is gesteund.

Omwille van het delicaat karakter van sommige gegevens kan het centrum nalaten deze in de beslissing te vermelden, wanneer ze in het sociaal verslag of in het verslag van de beraadslaging zijn opgenomen.

Artikel 55. - Indien het centrum op basis van het sociaal onderzoek beslist om verhaal uit te oefenen op de onderhoudsplichtigen, zendt het binnen de acht dagen na deze beslissing een kopie van deze beslissing aan de onderhoudsplichtigen. Deze beslissing moet volgende aanduidingen bevatten:

1. de wettelijke bepalingen waarop de terugvordering gebaseerd is;
2. de berekeningswijze van het teruggevorderde bedrag;
3. de mogelijkheid voor het centrum om van de terugvordering af te zien wegens billijkheidsredenen en de procedure die hiervoor moet worden gevolgd;
4. de mogelijkheid om een met redenen omkleed voorstel tot terugbetaling in schijven voor te leggen;
5. de mogelijkheid om een voorstel van onderhoudsbijdrage voor te leggen.

De betrokkene kan het centrum binnen een periode van 30 dagen na het verzenden van de beslissing verzoeken om af te zien van de terugvordering of kan ofwel een met redenen omkleed voorstel tot terugbetaling in schijven ofwel een voorstel van onderhoudsbijdrage voorleggen. In voorkomend geval moet het centrum binnen een periode van 30 dagen na voornoemd verzoek een nieuwe beslissing nemen, die aan de onderhoudsplichtige binnen de acht dagen moet worden medegedeeld.

Indien de onderhoudsplichtige niet reageert binnen de periode van 30 dagen na de verzending, en evenmin het verschuldigde bedrag aan het centrum heeft overgemaakt, zendt het centrum een herinneringsschrijven waarin gemeld wordt dat hij binnen de twee weken moet betalen en dat bij ontstentenis hiervan de OCMW-ontvanger zal overgaan tot een invordering via gerechtelijke weg.

Artikel 27. - Het centrum verhaalt het leefloon krachtens een eigen recht op de persoon die verantwoordelijk is voor de verwonding of ziekte die aanleiding gegeven heeft tot de betaling van het leefloon.

Wanneer de verwonding of ziekte het gevolg is van een misdrijf, kan de vordering tegelijk met de strafrechtelijke vordering en voor dezelfde rechter worden ingesteld.

Artikel 28. - Het centrum kan slechts afzien van de terugvorderingen bedoeld in de artikelen 24, par. 1, 26 en 27 bij een individuele beslissing en om redenen van billijkheid die in de beslissing vermeld worden.

De betrokkene kan billijkheidsredenen aanvoeren ten einde de terugvordering te voorkomen.

Geen terugvordering moet worden ingesteld indien de kosten of inspanningen hieraan verbonden, niet opwegen tegen het verwachte resultaat.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 63. - De verhaalsvorderingen die voor de inwerkingtreding van dit besluit bij de rechtbanken zijn ingeleid, blijven onderworpen aan de bepalingen die ten tijde van de inleiding van toepassing waren.

Artikel 64. - Het koninklijk besluit van 9 mei 1984 tot uitvoering van artikel 13, tweede lid, 1°, van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum en artikel 100bis, par. 1, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, wordt opgeheven voor wat betreft de bepalingen die van toepassing zijn op de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum.

Artikel 29. - Par. 1. - De terugvordering bedoeld in artikel 24, par. 1 en de vordering bedoeld in artikel 27, eerste lid, verjaren overeenkomstig artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek.

Par. 2. - De terugvordering bedoeld in artikel 26 verjaart overeenkomstig artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek.

Par. 3. - De vordering bedoeld in artikel 27, tweede lid, verjaart overeenkomstig artikel 2262bis, par. 1, tweede en derde lid, van het Burgerlijk Wetboek.

Par. 4. - Deze verjaringen kunnen gestuit worden door een aanmaning gedaan hetzij bij een ter post aangetekende brief, hetzij tegen ontvangstbewijs.

Hoofdstuk V. – Sancties (art. 30-31)

Artikel 30. - Par. 1. - Indien de betrokkene verzuimt bestaansmiddelen aan te geven waarvan hij het bestaan kent, of als hij onjuiste of onvolledige verklaringen aflegt die het bedrag van het leefloon beïnvloeden, kan de uitbetaling van het leefloon geheel of gedeeltelijk geschorst worden voor een periode van ten hoogste zes maanden, of in geval van bedrieglijk opzet, voor ten hoogste twaalf maanden.

In geval van herhaling binnen een termijn van drie jaar te rekenen vanaf de dag waarop de sanctie voor een vorig verzuim of onjuiste verklaring definitief is geworden, kunnen de bovenvermelde periodes worden verdubbeld.

Geen sanctie kan nog worden uitgesproken na verloop van twee jaar vanaf de dag waarop het verzuim werd begaan of de onjuiste verklaring werd gedaan. Geen sanctie kan nog worden uitgevoerd na verloop van twee jaar vanaf de dag waarop de sanctie definitief is geworden.

Par. 2. - Indien de betrokkene, na aanmaning, de verplichtingen die in het contract betreffende een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, zoals bedoeld in de artikelen 11 en 13, par. 2, vermeld zijn, zonder wettige redenen, niet naleeft, kan de uitbetaling van het leefloon na het advies van de maatschappelijk werker belast met het dossier, geheel of gedeeltelijk worden geschorst voor een periode van ten hoogste één maand. In geval van herhaling binnen een termijn van ten

hoogste één jaar, kan de uitbetaling van het leefloon voor een periode van ten hoogste drie maanden worden geschorst.

De in het eerste lid bepaalde sanctie gaat in ten vroegste op de dag volgend op de kennisgeving van de beslissing van het centrum aan de betrokken een ten laatste op de eerste dag van de derde maand volgend op de beslissing van het centrum.

Par. 3. - De onder par. 1 en 2 bedoelde administratieve sancties worden uitgesproken door het bevoegde centrum zoals bedoeld in artikel 18, par. 1, en kunnen desgevallend verder uitgevoerd worden door het centrum dat naderhand bevoegd wordt en dit zolang de sanctie van toepassing is.

De regels van de rechtspleging, bepaald door de artikelen 20, 21, par. 2, 3 en 4 en artikel 47 zijn van toepassing.

Par. 4. - De in paragraaf 1 bedoelde administratieve sancties kunnen geheel of gedeeltelijk worden uitgesteld.

Par. 5. - De in paragraaf 2 bedoelde administratieve sancties kunnen geheel of gedeeltelijk worden uitgesteld. Indien de voorwaarden verbonden aan het uitstel geschonden worden binnen de in §2, tweede lid, bedoelde periode wordt de sanctie uitgevoerd en dit ten laatste op de eerste dag van de zesde maand volgend op de beslissing van het centrum waarin het uitstel werd toegekend.

Artikel 31. - De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek bedoelde bevoegdheden wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Wet van 6.6.2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek (B.S. 1.7.2010), gew. W. 11.7.2011 (B.S. 1.8.2011) (*Inforum nr. 248631*).

Koninklijk besluit van 1.7.2011 tot uitvoering van de art. 16, 13°, 17, 20, 63, 70 en 88 Sociaal Strafwetboek en tot bepaling van de datum van inwerkingtreding van de wet 2.6.2010 houdende bepalingen van het sociaal strafrecht (B.S. 6.7.2011), gew. K.B. 13.11.2012 (B.S. 27.11.2012), **K.B. 18.4.2013 (B.S. 8.5.2013)** (*Inforum nr. 257786*)

Hoofdstuk VI. – Staatstoelage ⁷ (art. 32-46)

Afdeling 1. – Leefloon

Artikel 32. - Par. 1. - De Staat verleent aan het in artikel 18 bedoeld centrum een toelage van 55 % van het bedrag van het leefloon, toegekend overeenkomstig de bepalingen van deze wet.

Par. 2. - De toelage, bedoeld in par. 1, wordt verhoogd tot 65 % van het bedrag van het leefloon voor het centrum dat in de loop van het voorlaatste jaar maandelijks gemiddeld aan tenminste vijfhonderd rechthebbenden een leefloon heeft toegekend of voor wie het een tewerkstelling heeft gerealiseerd waarvoor een staatstoelage geldt.

Par. 3. - De toelage bedoeld in par. 1 wordt verhoogd tot 70 % wanneer het recht, onder de voorwaarden bedoeld in par. 2, aan ten minste duizend rechthebbenden werd toegekend.

⁷ Zie ook op de website van de POD Maats. Int. www.mi-is.be "Gebruikershandleiding voor de formulieren B, C en D".

Par. 4. - De in par. 2 en 3 vermelde toelage wordt voor de eerste maal toegekend aan een centrum dat de drempel van vijfhonderd of duizend rechthebbenden overschrijdt, op voorwaarde dat het aantal rechthebbenden met tenminste 5 % is toegenomen in vergelijking met het voorgaande jaar.

Par. 5. - Wanneer het aantal rechthebbenden in de loop van het voorlaatste jaar maandelijks gemiddeld onder de drempel van 500 of 1.000 daalt, behoudt het centrum het recht op de verhoogde toelage, bedoeld in de par. 2 en 3, weliswaar verminderd met 1 % per jaar totdat het de toelageniveaus bereikt van respectievelijk 55 % en 65 % van het bedrag van het leefloon.

De vermindering van de toelage met 1 % per jaar wordt niet toegepast wanneer de daling van het aantal rechthebbenden minder bedraagt dan 3 % ten opzichte van het voorgaande jaar.

Artikel 33. - [Opgeheven.](#)

Artikel 34. - [Opgeheven.](#)

Artikel 35. - In afwijking van artikel 55 van het koninklijk besluit van 17 juli 1991 houdende coördinatie van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, behoudt het centrum de bedragen die het in uitvoering van artikel 26 terugvordert bij de ascendenten van de eerste graad, de adoptanten, de echtgenoot of, in voorkomend geval, de ex-echtgenoot en de onderhoudsplichtigen bedoeld in artikel 336 van het Burgerlijk Wetboek, wanneer de begunstigde verbonden is door een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie gesloten met toepassing van artikel 11, par. 2, a.

Afdeling 2. – Tewerkstelling

Artikel 36. - Par. 1. - Een toelage is verschuldigd aan het centrum wanneer het optreedt in de hoedanigheid van werkgever met toepassing van artikel 60, par. 7, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Bij een voltijdse tewerkstelling is het bedrag van de toelage gelijk aan het bedrag van het leefloon, bepaald in artikel 14, par. 1, 4° ⁸, van deze wet. De toelage blijft verschuldigd aan het centrum tot aan het einde van de arbeidsovereenkomst, zelfs als de familiale of inkomenstoestand van de betrokken werknemer in de loop van de arbeidsovereenkomst verandert of indien hij zich in een andere gemeente vestigt.

Par. 2. - De [Brusselse Hoofdstedelijke Regering](#) bepaalt de hoogte van de toelage bij een deeltijdse tewerkstelling, alsmede de voorwaarden waaronder deze toelage wordt toegekend.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 tot vaststelling van de toekenningsvoorwaarden, het bedrag en de duur van de toelage, verstrekt aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, voor een deeltijdse tewerkstelling met toepassing van art. 60, par. 7, van de organieke wet van 8.7.1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, van een gerechtigde op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002) (*Inforum nr. 178487*).

[Zij](#) kan eveneens het bedrag van de toelage verhogen voor specifieke initiatieven gericht op sociale inschakeling en er de voorwaarden van bepalen.

Koninklijk besluit van 23.12.2002 tot toekenning van een verhoogde staatstoelage aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van sommige steden en gemeenten voor specifieke initiatieven gericht op sociale inschakeling, gew. K.B. 17.3.2004 (B.S. 16.4.2004), K.B. 3.12.2005 (B.S. 9.12.2005), K.B. 20.7.2010 (B.S. 10.9.2010) (*Inforum nr. 182062*).

---

⁸ Ingevolge de wijzigingen aangebracht door de programmawet van 9.7.2004 (B.S. 15.7.2004) (*Inforum nr. 194874*) in het aantal categorieën begunstigden van het leefloon, bestaan er sinds 1.1.2005 nog slechts 3 categorieën begunstigden en valt het hoogste bedrag van het leefloon samen met dat voor de 3^e categorie begunstigden (personen met gezinslast). De verwijzing in artikel 36, par. 1, naar artikel 14, par. 1, 4°, van de wet van 26.5.2002 moet dus gelezen worden als een verwijzing naar artikel 14, par. 1, 3° van de wet van 26.5.2002.

Ministerieel besluit van 3.3.2014 tot vaststelling van de lijst van steden en gemeenten waarvan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn kunnen genieten van een verhoogde staatstoelage voor specifieke initiatieven gericht op sociale inschakeling (*Inforum nr. 215279*).

Uniek jaarverslag⁹

Art. 158 van de wet van 30.12.2009 houdende diverse bepalingen (B.S. 31.12.2009) (*Inforum nr. 243114*).

Omz. van 14.1.2009 van de Minister van Maats. Int. – Uniek Verslag (*Inforum nr. 244363*).

Omz. van 19.2.2009 van de Minister van Maats. Int. – Toegang tot de toepassing Uniek Verslag (*Inforum nr. 233903*).

Omz. van 9.1.2017 van de Minister van Maats. Int. betr. het uniek jaarverslag - toegang tot de web applicatie uniek jaarverslag 2017 (*Inforum nr. 244363*).

Administratieve onderrichtingen van 30.1.2018 van de POD Maats. Int. betreffende het uniek jaarverslag - toegang tot de web applicatie uniek jaarverslag 2018.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 tot toekenning van een verhoogde staatstoelage aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn voor specifieke initiatieven, gericht op sociale inschakeling, binnen de sociale economie (B.S. 31.7.2002), gew. K.B. 3.12.2009 (B.S. 12.1.2010) (*Inforum nr. 178491*).

Ministerieel besluit van 10.10.2004 tot vaststelling van de lijst van de initiatieven voor sociale economie met het oog op de toekenning van een verhoogde staatstoelage aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn voor specifieke initiatieven, gericht op sociale inschakeling, binnen de sociale economie (B.S. 30.11.2004), gew. M.B. 24.4.2008 (B.S. 28.5.2008) (*Inforum nr. 198267*).

Zie ook de referenties onder artikel 8 van deze wet en onder artikel 60, par. 7, van de organieke wet van 8.7.1976 betreffende de OCMW's.

Artikel 37. - Wanneer het centrum optreedt in de hoedanigheid van werkgever met toepassing van artikel 60, par. 7, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, om het in artikel 6 bedoelde recht op maatschappelijke integratie door tewerkstelling te realiseren, wordt de toelage, bepaald overeenkomstig de par. 1 en 2, eerste lid, van artikel 36 met 25 % verhoogd tot maximaal de brutoloonkost van de tewerkgestelde persoon.

Zie de referenties onder artikel 8 van deze wet en onder artikel 60, par. 7, van de organieke wet van 8.7.1976 betreffende de OCMW's.

Artikel 38. - Een toelage is verschuldigd aan het centrum wanneer het met toepassing van artikel 61 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, voor een rechthebbende een overeenkomst inzake tewerkstelling sluit met een privé-onderneming.

Deze toelage moet volledig besteed worden aan de omkadering of opleiding van de rechthebbende bedoeld in het eerste lid in de onderneming of binnen het centrum.

De **Brusselse Hoofdstedelijke Regering bepaalt** de hoogte van de in het eerste lid bedoelde toelage, evenals de voorwaarden, de duur en de modaliteiten waaronder deze toelage wordt toegekend.

Zie de referenties onder artikel 8 van deze wet en onder artikel 61 van de organieke wet van 8.7.1976 betreffende de OCMW's.

Artikel 39. - Een toelage is verschuldigd aan het centrum wanneer dat tussenkomt in de kosten verbonden aan de inschakeling van de rechthebbende in het beroepsleven, met toepassing van artikel 9 of artikel 13. De toelage is gelijk aan het bedrag van de financiële tussenkomst.

⁹ Zie ook op de website van de POD Maats. Int. www.mi-is.be: "[Handleiding verhoogde staatstoelage](#)".

Afdeling 3. – Personeelskosten

Artikel 40. - Een toelage wordt aan het centrum verleend als tegemoetkoming in de personeelskosten per dossier waarvoor het centrum een staatstoelage ontvangt naar aanleiding van de toekenning van een leefloon of een tewerkstelling. Deze toelage bedraagt 250 EUR op jaarbasis en wordt berekend in functie van het aantal dagen dat het centrum voormelde staatstoelage ontvangt.

De Koning bepaalt bij besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de voorwaarden en toekenningsmodaliteiten van die toelage.

De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, het bedrag van de in het eerste lid vermelde toelage aanpassen.

Koninklijk besluit van 3.9.2004 tot verhoging van de toelage verleend aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn als tegemoetkoming in de personeelskosten zoals bedoeld in art. 40 van de wet betr. het recht op de maatschappelijke integratie (B.S. 27.9.2004), gew. K.B. 20.12.2016 (B.S. 11.1.2017) (*Inforum nr. 197101*).

Artikel 1. - Het bedrag van de toelage verleend als tegemoetkoming in de personeelskosten bepaald in artikel 40, eerste lid, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie wordt als volgt vervangen :

- 1° op 1 oktober 2004, door het bedrag « 278,00 »;
- 2° op 1 januari 2006, door het bedrag « 285,00 »;
- 3° op 1 januari 2007, door het bedrag « 320,00 »;
- 4° op 1 januari 2016, door het bedrag "470,00".

Omz. van 8.10.2004 van de Minister van Maats. Int. betr. de verhoging tegemoetkoming in de personeelskosten per 1 oktober 2004 (*Inforum nr. 197626*).

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Afdeling 2. - Personeelskosten

Artikel 60. - De in artikel 40 van de wet bedoelde toelage moet integraal besteed worden aan de verbetering van de op 1 januari 2002 bestaande personeelsnormen, om het centrum de mogelijkheid te geven de integratiedoelstellingen van de wet te bewerkstelligen.

Het OCMW wijst deze middelen toe:

- aan het personeel van de sociale diensten van het centrum;
- en/of aan het omkaderingspersoneel in het centrum zelf of in het kader van een partnerschap met andere diensten, dat zich bezighoudt met personen die genieten van een geïndividualiseerd project van maatschappelijke integratie of van het recht op maatschappelijke integratie door een tewerkstelling.

De toelage mag de brutoloonlast dekken, evenals de werkingskosten, met inbegrip van de opleidingskosten en de kosten voor de aankoop van materieel in verband met dit supplementair personeel, op voorwaarde dat deze werkingskosten niet meer bedragen dan een derde van de toelage.

In afwijking van het vorig lid, wanneer de gecumuleerde toelagen bedoeld in artikel 40 van de wet de financiële last van een halftijdse betrekking niet kunnen dekken, mag het centrum de toelage volledig besteden aan de kwalitatieve verbetering van de opvang van de in het kader van de wet geholpen personen.

Het centrum moet een jaarverslag over de besteding van de toelage opmaken en daarbij een kopie van de in artikel 18 voorziene samenvatting voegen.

Artikel 62. - Voor het jaar 2002 mag de toelage, in afwijking van het derde lid van artikel 60, voor meer dan één derde besteed worden aan de werkingskosten in verband met bijkomend personeel.

In afwijking van artikel 60, vijfde lid, zal het eerste jaarverslag betrekking hebben op de boekjaren 2002 en 2003.

Omz. van 19.1.2006 van de Minister van Maats. Int. - Wet 26 mei 2002 betr. het recht op maatschappelijke integratie (RMI), afdeling 3, art. 40: jaarverslag betr. de besteding van de toelage in de personeelskosten, periode januari 2005 tot en met december 2005 (*Inforum nr. 191551*).

Uniek jaarverslag ¹⁰

Art. 158 van de wet van 30.12.2009 houdende diverse bepalingen (B.S. 31.12.2009) (*Inforum nr. 243114*).

Omz. van 14.1.2009 van de Minister van Maats. Int. – Uniek Verslag (*Inforum nr. 244363*).

Omz. van 19.2.2009 van de Minister van Maats. Int. – Toegang tot de toepassing Uniek Verslag (*Inforum nr. 233903*).

Omz. van 9.1.2017 van de Minister van Maats. Int. betr. het uniek jaarverslag - toegang tot de web applicatie uniek jaarverslag 2017 (*Inforum nr. 244363*).

Administratieve onderrichtingen van 30.1.2018 van de POD Maats. Int. betreffende het uniek jaarverslag - toegang tot de web applicatie uniek jaarverslag 2018.

Afdeling 4. - Andere verhoogde toelagen

Artikel 41. - De toelage bedraagt 100 % van het bedrag van het leefloon gedurende een periode van ten hoogste twee jaar, wanneer het wordt toegekend aan een rechthebbende die zijn hoedanigheid van dakloze verliest, zoals bedoeld door artikel 14, par. 3, eerste lid.

Omz. van 7.5.2007 van de Minister van Maats. Int. – Wet tot wijziging van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, tot aanmoediging van de inspanning die een OCMW levert voor de integratie van daklozen (B.S. 11.6.2007) (*Inforum nr. 219205*).

Artikel 42. - De toelage bedraagt 100 % van de verhoging van het leefloon, verleend met toepassing van artikel 14, par. 3, eerste lid, aan de begunstigde die zijn hoedanigheid van dakloze verliest.

Artikel 43. - Zij bedraagt 100 % van het bedrag van het leefloon voor een periode van maximaal vijf jaar wanneer dat wordt toegekend aan een rechthebbende ingeschreven in het vreemdelingenregister, en dit tot de dag van zijn inschrijving in het bevolkingsregister.

Afdeling 4/1. - Bijzondere toelagen

Artikel 43/1. - Wat het jaar 2014 betreft wordt aan het centrum een bijzondere toelage van 49,12 EUR toegekend per dossier dat in aanmerking werd genomen in 2012 voor de terugbetalingen door de Staat.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, het bedrag van deze toelage voor de volgende jaren evenals het referentiejaar dat in aanmerking wordt genomen.

Koninklijk besluit van 19.9.2015 tot uitvoering van artikel 43/1 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 25.9.2015) (*Inforum nr. 294810*).

Artikel 1. Wat het jaar 2015 betreft wordt aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn een bijzondere toelage van 157,82 EUR toegekend per dossier dat in aanmerking werd genomen voor de terugbetalingen door de Staat. De in aanmerking te nemen referentieperiode loopt van 1 mei 2014 tot en met 30 april 2015.

Artikel 43/2. – Par. 1. - Een bijzondere toelage van 10% van het toegekende bedrag van het leefloon is verschuldigd aan het centrum voor de kosten van begeleiding en activering wanneer er voor de rechthebbende een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie bestaat. De bijzondere toelage wordt slechts eenmaal gedurende het leven van de recht hebben de toegekend en dit gedurende een kalenderjaar te rekenen vanaf de eerste dag van de maand waarin het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie werd ondertekend. Deze toelage kan gevolgd worden door of voorafgaan aan de in §2 bedoelde bijzondere toelage.

¹⁰ Zie ook op de website van de POD Maats. Int. www.mi-is.be: "Handleiding personeelskosten".

Par. 2. - In afwijking van §1 is de bijzondere toelage van 10% van het toegekende bedrag van het leefloon aan het centrum voor de kosten van begeleiding en activering verschuldigd wanneer er voor de rechthebbende een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie gesloten met toepassing van artikel 11, §2, eerste lid, (a), bestaat en dit gedurende de hele periode dat er een dergelijk geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie bestaat. De bijzondere toelage van 10% is verschuldigd vanaf de eerste dag van de maand waarin het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie werd ondertekend.

Par. 3. - In afwijking van §1 blijft de bijzondere toelage van 10% van het toegekende bedrag van het leefloon verschuldigd aan het centrum voor de kosten van begeleiding en activering gedurende een tweede kalenderjaar voor de dossiers met betrekking tot personen die bijzonder ver verwijderd zijn van een maatschappelijke of socioprofessionele integratie en dit voor zover er een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie bestaat.

De Koning bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de minimumvoorwaarden en de nadere regels waaraan een dossier met betrekking tot personen die bijzonder ver verwijderd zijn van een maatschappelijke of socioprofessionele integratie voldoet. Deze toelage kan gevolgd worden door of voorafgaan aan de in paragraaf 2 bedoelde bijzondere toelage.

Par. 4. - In afwijking van §1 is de bijzondere toelage van 10% van het toegekende bedrag van het leefloon een tweede maal gedurende het leven van de rechthebbende verschuldigd aan het centrum voor de kosten van begeleiding en activering en dit op voorwaarde dat er een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie bestaat, op voorwaarde dat de betrokkene bijzonder kwetsbaar is en een bijzondere aandacht van het centrum behoeft en op voorwaarde dat de betrokkene geen recht op maatschappelijke integratie had gedurende de twaalf voorafgaande maanden.

Deze bijzondere toelage is niet verschuldigd voor de dossiers waarvoor er in het verleden reeds een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie gesloten met toepassing van artikel 11, §2, eerste lid, (a), werd betoelaagd.

De Koning bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de minimumvoorwaarden en de nadere regels waaraan een dossier moet voldoen opdat er sprake is van een persoon die bijzonder kwetsbaar is en een bijzondere aandacht behoeft van het centrum.

De bijzondere toelage is dan verschuldigd vanaf de eerste dag van de maand waarin het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie werd ondertekend.

Omz. van 21.11.2016 van Brussel Plaatselijke Besturen - Technische fiche : boekhoudkundige instructies ingevolge de hervorming van de wet van 26.5.2012 mbt het leefloon (*Inforum nr. 306103*).

Artikel 43/3. – Par. 1. – Voor 2016 en 2017 is een bijkomende toelage van 10% van het subsidie bedrag van het leefloon verschuldigd aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn voor elke persoon die in 2016 of in 2017 voor de eerste keer een leefloon ontvangt in de hoedanigheid van erkend vluchteling in de zin van artikel 49 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Par. 2. - Tussen 1 december 2016 en 31 december 2017 is een bijkomende toelage van 10% van het subsidie bedrag van het leefloon, verschuldigd aan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn voor elke persoon die in die periode voor de eerste keer een leefloon ontvangt in de hoedanigheid van subsidiair beschermde in de zin van artikel 49/2 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Afdeling 5. – Modaliteiten

Artikel 44. - De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, onder welke voorwaarden en op welke wijze de toelagen alsmede voorschotten hierop worden uitbetaald.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 56. - De berekening van de toelage van de Staat aan het centrum gebeurt op voorlegging van de beslissingen die, overeenkomstig artikel 21, par. 6, van de wet binnen de acht dagen volgend op het einde van de maand waarin deze beslissingen werden genomen, worden overgemaakt.

Deze overmaking gebeurt op elektronische wijze zoals aanvaard door het centrum voor informatieverwerking, volgens het model van formulier bepaald bij ministerieel besluit.

In afwijking van het vorige lid gebeurt de overmaking hetzij met papieren formulieren, hetzij met een informaticadrager aanvaard door het centrum voor informatieverwerking in volgende gevallen:

- de beslissingen met invoegetredeing voor 1 januari 2005 wat betreft de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die gebruik maken van de webtoepassing die ontwikkeld is door de Programmatorische Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie;
- de beslissingen met invoegetredeing voor 1 oktober 2002.

De uitbetaling van de staatstoelagen gebeurt op basis van een maandelijks door de Staat opgestelde verzamelstaat.

Artikel 57. - Om te mogen genieten van de toelage van de Staat, zijn de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ertoe gehouden zich te onderwerpen aan de controle ingericht door de minister.

Omz. van 18.2.2004 van de POD Maats. Int. - Inspectie van de dossiers betr. het recht op maatschappelijke integratie overeenkomstig art. 57 van het KB van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betr. het recht op maatschappelijke integratie en art. 108 van de organieke wet van 8.7.1976 betr. de OCMW's (*Inforum nr. 192599*).

Artikel 58. – Par. 1. - Een voorschot op de staatstoelage wordt uitgekeerd aan het centrum dat bij de betaling van het leefloon aan de gerechtigden acute thesaurieproblemen ondervindt.

De aanvraag om een voorschot wordt bij het verstrijken van een kwartaal ingediend bij behoorlijk gemotiveerd verzoek aan de minister of aan zijn afgevaardigde, die beschikt bij gemotiveerde beslissing.

Het toegekende voorschot wordt berekend op basis van het bedrag van de toelage die door de Staat verschuldigd is voor het voorlaatste jaar.

Par. 2. - Een jaarlijks voorschot op de staatstoelage wordt uitgekeerd aan het centrum voor elke financiële tussenkomst in de kosten die verbonden zijn aan de inschakeling van de rechthebbende in het beroepsleven, in toepassing van artikel 9 van de wet.

Dit voorschot wordt berekend op basis van de bedragen die door de Staat werden aanvaard na verificatie van de kostenstaten ingediend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Het bedraagt, per jaar, 80 % van de bedragen die werden aanvaard voor de kosten van het voorlaatste jaar waarvan de rekeningen werden geverifieerd.

Het voorschot wordt verrekend bij de voorlegging van de kostenstaten van de laatste maanden van het jaar waarin het voorschot werd toegekend. Een eventueel negatief saldo wordt als voorschot op het volgende jaar beschouwd.

Artikel 59. - De door de Staat toegekende toelage wordt gestort op de rekening van het centrum bij een door het centrum aangeduide financiële instelling.

Omz. van 16.12.2005 van de POD Maats. Int. – De integratie van de OCMW's in het netwerk van de sociale zekerheid: de verplichting tot overmaking van de beslissingen in het kader van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie vanaf 1 januari 2006 (*Inforum nr. 206437*).

Koninklijk besluit van 9.1.2006 tot uitvoering van art. 44 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 30.1.2006) (*Inforum nr. 182565*).

Omz. van 2.5.2006 van de Minister van Maats. Int. – Automatische opmaak en ordonnancering van de maandstaat in het kader van het recht op maatschappelijke integratie (RMI-wet) (*Inforum nr. 209668*).

Omz. van 7.3.2007 van de POD Maats. Int. – Het belang van de integratie van de rechthebbenden op OCMW-steun in het netwerk van de sociale zekerheid (*Inforum nr. 217504*).

Omz. van 29.1.2008 van de POD Maats. Int. – Blokkering van de staatstussenkomst wanneer twee OCMW's kostenstaten indienen voor dezelfde persoon met betrekking tot dezelfde periode (*Inforum nr. 226754*).

In afwijking van de bepalingen van de artikelen 28, tweede lid, en 57 van het koninklijk besluit van 17 juli 1991 houdende coördinatie van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, worden de aan de centra te veel gestorte bedragen van de toelagen, die betrekking hebben op jaren die aan het lopend jaar voorafgaan, beschouwd als een voorschot op de toelage voor het lopende jaar.

Afdeling 6. - Sancties ten aanzien van het centrum

Artikel 45. - Bij een met redenen omklede beslissing kan de minister weigeren de toelage te betalen of beslissen ze te verminderen:

- indien het verslag opgesteld ten gevolge van het sociaal onderzoek, bedoeld in artikel 19, niet vermeldt dat de verschillende voorwaarden tot toekenning van het leefloon of de realisatie van de tewerkstelling vervuld zijn;
- indien het centrum de bepalingen van deze wet met betrekking tot de terugvordering van het leefloon niet heeft nageleefd.

Artikel 46. - Indien het centrum zich ten onrechte onbevoegd heeft verklaard om op te treden en krachtens een rechterlijke beslissing die in kracht van gewijsde is gegaan veroordeeld wordt tot de toekenning van het leefloon, kan de minister, wanneer zulks herhaaldelijk voorkomt, bij een met redenen omklede beslissing, weigeren de toelage te betalen of beslissen ze te verminderen. Deze sanctie gaat in op de datum van de hulpaanvraag en eindigt ten laatste drie jaar na de datum van de rechterlijke beslissing.

Tegen de beslissing van de minister kan binnen dertig dagen na de kennisgeving ervan beroep worden ingesteld bij de Raad van State.

Hoofdstuk VII. – Beroep (art. 47)

Artikel 47. - Par. 1. - De betrokkene of de minister, of diens afgevaardigde, kunnen een beroep instellen tegen de beslissing van het centrum inzake het recht op maatschappelijke integratie bij de arbeidsrechtbank van de woonplaats van de betrokkene. De betrokkene kan ook in beroep gaan tegen het uitblijven van een beslissing van het centrum in deze materie.

Dit beroep moet ingesteld worden binnen de drie maanden op straffe van verval, bij verzoekschrift afgegeven aan of aangetekend gericht tot de griffie van de arbeidsrechtbank.

De termijn van drie maanden loopt, naargelang het geval, vanaf:

- de kennisgeving van de beslissing bedoeld in artikel 21, par. 4;
- de vaststelling van de ontstentenis van een beslissing van het centrum binnen de termijn bepaald in artikel 21, par. 1.

Par. 2. - Wanneer het beroep wordt ingesteld door de minister of zijn afgevaardigde, is het gericht, hetzij tegen het centrum en de betrokkene, hetzij tegen het centrum, waarbij de betrokkene in de zaak wordt geroepen.

Par. 3. - Het instellen van een beroep schorst de uitvoering van de beslissing niet.

Par. 4. - Wanneer het in de zaak betrokken centrum zijn territoriale bevoegdheid betwist, roept zo nodig, de arbeidsrechtbank, in afwijking van artikel 811 Gerechtelijk Wetboek, bij gerechtsbrief het bevoegd geachte centrum ambtshalve in de zaak, teneinde te verschijnen op de eerstvolgende nuttige zitting.

Indien de onbevoegdheid van het centrum wordt opgeworpen op de inleidende zitting, kan de griffier de beslissing tot ambtshalve oproeping noteren op het zittingsblad.

Omz. van 16.2.2009 van de Minister van Maats. Int. – Gevolgen van de wijziging van art. 71 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's en van art. 47 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie bij de wet van 22 december 2008 houdende diverse bepalingen (I) (B.S. 29.12.2008) (*Inforum nr. 236041*).

Gerechtelijk Wetboek - Artikel 580. - De arbeidsrechtbank neemt kennis:

(...)

8° van de geschillen betreffende toepassing van:

(...)

c) (...) de wet van 26 mei 2002 tot instelling van het recht op maatschappelijke integratie, inzake de geschillen betreffende de toekenning, de herziening, de weigering en de terugbetaling door de gerechtigde van de maatschappelijke integratie, alsmede de toepassing van de administratieve sancties bepaald in de desbetreffende wetgeving.

Artikel 728, par. 3, derde lid – Bij de geschillen voorzien in artikel 580, 8°, c, inzake het bestaansminimum en in artikel 580, 8°, d, inzake de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, inzake de betwistingen betreffende de toekenning van maatschappelijke dienstverlening, de herziening, de weigering, de terugbetaling door de rechthebbende, en de toepassing van de administratieve sancties bepaald door de wetgeving ter zake, mag de betrokkene zich bovendien doen bijstaan of vertegenwoordigen door een afgevaardigde van een maatschappelijke organisatie die zich over de groep van de in de desbetreffende wetgeving bedoelde personen ontfermt.

Artikel 1017. - Tenzij bijzondere wetten anders bepalen, verwijst ieder eindvonnis, zelfs ambtshalve, de in het ongelijk gestelde partij in de kosten, onverminderd de overeenkomst tussen partijen, die het eventueel bekrachtigt.

Behalve wanneer het geding roekeloos of tergend is, wordt de overheid of de instelling, belast met het toepassen van de wetten en verordeningen bedoeld in de artikelen 579, 6°, 580, 581 en 582, 1° en 2°, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten verwezen.

Hoofdstuk VIII. - Slot- en opheffingsbepalingen (art. 48-54)

Artikel 48. - Par. 1. - Artikel 580, 8°, c) van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld met het volgende lid:

« de wet van 26 mei 2002 tot instelling van het recht op maatschappelijke integratie, inzake de geschillen betreffende de toekenning, de herziening, de weigering en de terugbetaling door de gerechtigde van de maatschappelijke integratie, alsmede de toepassing van de administratieve sancties bepaald in de desbetreffende wetgeving. »

Par. 2. - In artikel 728, par. 3, derde lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1971, worden de woorden « inzake het bestaansminimum » vervangen door de woorden « inzake het bestaansminimum en het recht op maatschappelijke integratie ».

Artikel 49. - Binnen de termijn opgelegd door de minister, verstrekt het centrum aan het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu alle gegevens die nodig zijn voor het opmaken van statistieken betreffende de evolutie van de toepassing van deze wet.

De Koning kan de aard van deze gegevens evenals de wijze van mededeling ervan bepalen.

Artikel 50. - Par. 1. - De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de bedragen van het leefloon bedoeld in artikel 14, par. 1, verhogen.

Par. 2. - De Koning kan naar analogie van de herwaarderingscoëfficiënt die bestaat in de wet van 28 maart 1973 de modaliteiten vastleggen van de welvaartsvastheid van de bedragen, bedoeld in artikel 14, par. 1.

Artikel 51. - De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad het bedrag van de sociale minimumuitkeringen optrekken tot het bedrag van het leefloon, onverminderd de overleg- en adviesprocedures voorzien in de onderscheiden reglementeringen.

Artikel 52. - In artikel 2 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn wordt een par. 6 ingevoegd, luidende:

« Par. 6. - In afwijking van artikel 1, 1°, is het steunverlenend openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de persoon die een studie volgt in de zin van artikel 11, par. 2, a, van de wet van 26 mei 2002 tot instelling van het recht op maatschappelijke integratie, het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de gemeente waar de student, op het ogenblik van de aanvraag, zijn inschrijving als hoofdverblijfplaats heeft in het bevolkings- of vreemdelingenregister.

Dit openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn blijft bevoegd voor de hele ononderbroken duur van de studie. »

Artikel 53. - De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de terminologie van de vigerende wettelijke bepalingen die door deze wet stilzwijgend werden gewijzigd, in overeenstemming brengen met die van deze wet.

Artikel 54. - De wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum wordt opgeheven.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 65. - Het koninklijk besluit van 30 oktober 1974 houdende het algemeen reglement betreffende het bestaansminimum wordt opgeheven.

Hoofdstuk IX. – Overgangsbepalingen (art. 55-60)

Artikel 55. - In afwijking van artikel 52 van deze wet, blijft het centrum dat op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze wet een bestaansminimum toekende aan een persoon bedoeld in artikel 11, par. 2, a, bevoegd tot wanneer de betrokkene zijn studie heeft voleindigd.

Artikel 56. - De personen die met toepassing van artikel 2, par. 5, van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum gerechtigd zijn op een bestaansminimum bij een tewerkstelling in een inschakelingsprogramma, worden op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze wet gerechtigd op een financiële tussenkomst bedoeld in artikel 9.

Artikel 57. - De bepalingen van artikel 18 van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum blijven van toepassing op de uitkeringen die met toepassing van voormelde wet werden toegekend.

Artikel 58. - In de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In artikel 60, par. 3, tweede lid, worden de woorden « artikel 6 van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum » vervangen door de woorden « de artikelen 3, 5° en 6°, 4, 11 en 13, par. 2, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie ».

2° In artikel 68bis, par. 5, worden de woorden « artikel 5 van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum » vervangen door de woorden « artikel 16 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie ».

Artikel 59. - Voor de toepassing van artikel 32, par. 2, 3, 4 en 5 worden tot 31 december 2005 ook de rechthebbenden op een bestaansminimum overeenkomstig de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum meegeteld.

Artikel 60. - Deze wet treedt in werking op een door de Koning te bepalen datum, en uiterlijk op 1 oktober 2002, met uitzondering van artikel 40 dat uitwerking heeft met ingang van 1 januari 2002.

Koninklijk besluit van 11.7.2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (B.S. 31.7.2002).

Artikel 67. - Dit besluit treedt in werking op de dag van de inwerkingtreding van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

Index RMI-wet

De artikelen van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie staan vet en cursief gedrukt.

A

Aanvraag: **Art. 18; Art. 19.**

Alleenstaande

Zie Categorieën.

Apatride

Zie Nationaliteit.

Arbeidsrechtbank

Zie Beroep.

Ascendenten

Zie Onderhoudsplicht.

B

Bedrag van het leefloon: **Art. 14, par. 1.**

Zie Overzichtstabel aan het einde van deze publicatie.

Beroep: **Art. 47.**

Beslissing: **Art. 18, par. 4; Art. 20; Art. 21; Art. 22; Art. 23, par. 2; Art. 25; Art. 28.**

Bestaansmiddelen

Algemeen: **Art. 16.**

Bedrijfsafstand: **Art. 16, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 24, par. 1.

Beroepsinkomen: **Art. 16, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 23; art. 24, par. 2.

Gezinsbijslag: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22 b.

Gift: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22 j.

Kadastraal inkomen: **Art. 16, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 25.

Maatschappelijk welzijn: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22 a.

Onderhoudsgeld: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22 c.

Productiviteitspremie: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22 e.

PWA: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22 d.

Regionale toelage voor verhuis, installatie en huur: **Art. 16, par. 2;**

K.B. 11.7.2002, art. 22 f.

Rente: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22, k, l.

Studietoelage: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22, g.

Subsidies en uitkeringen van de Gemeenschappen voor huisvesting bij opvanggezin: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22, h.

Vrijwilliger: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22 q.

Voordelen in natura: **Art. 16, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 26; art. 33.

Instapstages: **Art. 16, par. 2;** K.B. 11.7.2002, art. 22 r.

Zie ook Samenwonenden; Inkomsten uit roerende en onroerende goederen.

Betaling: **Art. 23.**

Modaliteiten: **Art. 23, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 36; art. 37.

Overlijden: **Art. 23, par. 4;** K.B. 11.7.2002, art. 40.

Schorsing (waarvan gevangenschap en verblijf in het buitenland): **Art. 23, par. 3;** K.B. 11.7.2002, art. 39; **Art. 22, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 38; **Art. 30.**

Betekening: **Art. 18, par. 4; Art. 21, par. 4.**

Bevoegdheid: **Art. 11, par.3**, K.B. 11.7.2002, art. 17; **Art. 18, par. 1, par. 5**; **Art. 21, par.5**; **Art. 30, par. 3**; **Art. 52**; **Art. 55**.

Billijkheidsredenen: **Art. 3, 5°**; **Art. 10**; **Art. 11, par. 2, a; par. 3**; K.B. 11.7.2002, art. 21, par. 2; **Art. 16, par. 1**; K.B. 11.7.2002, art. 32; **Art. 26**; K.B. 11.7.2002, art. 54; art. 5; **Art. 28**.

Buitenland (verblijf in het -): **Art. 22, par. 1**, K.B. 11.7.2002, art. 38.

C

Categorieën: **Art. 14**.

D

Dakloze: **Art. 14, par. 1, 2°**; **Art. 14, par. 3**; K.B. 11.7.2002, art. 9; **Art. 41**; **Art. 42**.

Descendenten

Zie Onderhoudsplicht.

E

Europeaan

Zie Nationaliteit.

G

Gevangenschap

Zie Betaling.

Gezinsbijslag

Zie Bestaansmiddelen.

Gezondheidsredenen: **Art. 3, 5°**; **Art. 10**; **Art. 11, par. 3**; K.B. 11.7.2002, art. 21; **Art. 19, par. 4, 2°**; K.B. 11.7.2002, art. 6.

H

Herziening van het leefloon: **Art. 18**; **Art.19, par. 1**; **Art. 20**; **Art. 22**.

Horen van de aanvrager: **Art. 6, par. 3**; **Art. 20**.

Huisvesting

Zie Dakloze, Installatiepremie.

I

Installatiepremie: **Art. 14, par. 3**; K.B. 11.7.2002, art. 9.

Integratiecontract

Zie Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.

K

Kapitaal

Zie Roerende goederen.

Kindergeld

Zie Bestaansmiddelen.

L

Leeftijd

Meerderjarige: **Art. 3, 2°; Art. 7.**

Zwangere minderjarige: **Art. 7.**

M

Meerderjarige

Zie Leeftijd.

Ministerie van Financiën: **Art. 19, par. 4, 2°.**

Motivering: **Art. 21, par. 2.**

N

Nationaliteit

Apatride: **Art. 3, 3°.**

Belg: **Art. 3, 3°.**

Burger van de Europese Unie: **Art. 3, 3°.**

Vluchteling: **Art. 3, 3°.**

Vreemdeling: **Art. 3, 3°.**

O

Onderhoudsplicht: **Art. 26;** K.B. 11.7.2002, art. 42 tot en met 55; **Art. 35.**

Zie ook onder art. 99 e.v. van de OCMW-wet.

Onroerende goederen: **Art. 16, par. 1,** K.B. 11.7.2002, art. 25; art. 26; **Art. 26;** K.B. 11.7.2002, art. 50, par. 3.

Kadastraal inkomen: **Art. 16, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 25; **Art. 26;** K.B. 11.7.2002, art. 50, par. 3.

Lijfrente: **Art. 16, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 25, par. 5.

Huur: **Art. 16, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 26.

Overdracht: **Art. 16, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 28 tot en met 31.

Ontvangstbewijs: **Art. 18, par. 3.**

Overlijden: **Art. 23, par. 4;** K.B. 11.7.2002, art. 40; **Art. 25, par. 3;** K.B. 11.7.2002, art. 41.

R

Rechtsvordering (indeplaatsstelling): **Art. 24, par. 1, 2°; Art. 4, par. 3.**

Rente

Zie Bestaansmiddelen.

Retroactieve uitwerking: **Art. 24, par. 1.**

Roerend kapitaal

Zie Roerende goederen.

Roerende goederen: **Art. 16, par. 1;** K.B. 11.7.2002, art. 27.

S

Samenwerking: **Art. 19, par. 3; Art. 22, par. 1.**

Zie ook Ministerie van Financiën.

Zie ook Sancties.

Samenwoning: **Art. 14, par. 1, 1°.**

Andere samenwoning: **Art. 16, par. 1,** K.B. 11.7.2002, art. 34, par. 3.

Huwelijk of Feitelijk gezin: **Art. 16, par. 1**, K.B. 11.7.2002, art. 34, par. 1; art. 34, par. 4.
Meerderjarige ascendent/descendant van de eerste graad: **Art. 16, par. 1**, K.B. 11.7.2002, art. 34, par. 2.

Sancties: **Art. 30**.

Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie: **Art. 30, par. 2**.

Strafrechtelijke -: **Art. 31**.

Verzuim van aangifte van bestaansmiddelen: **Art. 30, par. 1**.

Sociaal onderzoek: **Art. 19, par. 1; Art. 45**.

Bevoegd personeel: **Art. 19, par. 1**; K.B. 11.7.2002, art. 5.

Zie ook Ministerie van Financiën.

Staat van behoefte

Zie Bestaansmiddelen.

T

Tarieven

Zie Categorieën en Bedragen.

Terugvordering: **Art. 24**.

Aansprakelijke voor de verwonding of de ziekte: **Art. 27**.

Bij de betrokkene: **Art. 25**.

Bij de onderhoudsplichtige: **Art. 26**.

Onverschuldigde betaling: **Art. 24, par. 4**.

Verjaring: **Art. 29**.

Voorschotten (indeplaatsstelling): **Art. 24, par. 1, 2°**.

Zie ook art. 99 e.v. OCMW-wet.

Tewerkstelling (recht op maatschappelijke integratie door)

Jonger dan 25 jaar: **Art. 6**.

Vanaf 25 jaar: **Art. 13**.

Art. 60, par.7 en 61 van de organieke OCMW-wet: **Art. 8; Art. 36 tot 38**.

Financiële tegemoetkoming: **Art. 9; Art. 39**.

Toelage: **Art. 32 tot 44**.

Leefloon: **Art. 32 tot 35**.

Tewerkstelling: **Art. 36 tot 39**.

Personeelskosten: **Art. 40**.

Andere: **Art. 41 tot 43**.

Modaliteiten: **Art. 44**; K.B. 11.7.2002, art. 56 tot 59.

U

Uitwerking van de beslissing: **Art. 21, par. 5; Art. 22, par. 2**.

V

Verblijfplaats: **Art. 3, 1°**; K.B. 11.7.2002, art. 2.

Verjaring: **Art. 29**.

Vluchteling

Zie Nationaliteit.

Voordelen in natura: **Art. 16, par. 1**; K.B. 11.7.2002, art. 33.

Voorschotten (op sociale uitkeringen)

Zie Terugvordering.

Voorwaarden: **Art. 3; Art. 4**.

Zie ook Leeftijd, Nationaliteit, Verblijfplaats.

Vrijstelling (bedrag)

Algemeen: **Art. 16, par. 2**; K.B. 11.7.2002, art. 22.

Sociaal-professionele integratie: **Art. 16, par. 2**; K.B. 11.7.2002, art. 35.

Zie ook Bestaansmiddelen.

Vrijwilligerswerk: K.B. 11.7.2002, art. 6, par. 5.

Zie ook Bestaansmiddelen.

Z

Zwangere minderjarige

Zie Leeftijd.